

Naturovervågning af Maglemosen ved Vedbæk Sæson 2020

Projektperiode 2016-2020

**Rapport til: Rudersdal Kommune
og foreningen Maglemosens Naturpleje**

Udarbejdet af: Anders N. Michaelsen, Ellis M. Pedersen
og Johanne S. Bak, Maj 2021

Indhold

Indledning	3
Overvågning af Maglemosen	4
Indsatser for sæson 2015-2019	6
Indsatser sæsonen 2020	9
Fokus for 2020	11
Observationer og opfølgning på fokuspunkter - 2020	13
Græsning	13
Folde	17
Hydrologi	18
Udsåning	20
Status på invasive arter	21
Sildig gyldenris	21
Japansk pileurt	22
Rød hestehov	23
Kæmpe-bjørneklo	23
Botanisk monitoring	24
Overvågning med dronedeflyvning	26
Padder	27
Analyse og konklusioner 2015 - 2020	28
Græsning	28
Anbefalinger for 2021*	31
Bilag 1 - Oversigt over dyr i foldene	32
Bilag 2 - gennemgang af prøveflader	33

Kolofon

Titel:	Naturovervågning af Maglemosen ved Vedbæk – Sæson 2020
Version:	2
Forfattere:	Anders N. Michaelsen, Johanne Bak og Ellis M. Pedersen, Natur360
Rekvirent:	Rudersdal Kommune og Maglemosens Naturpleje
Layout:	Johanne Bak
Fotos:	Anders N. Michaelsen og Johanne S. Bak

Forsidefoto: Græssende kvæg ved Hjortedam d. 11/8-2020 og eng-kabeleje d. 20/4-2020.
Bagsidefoto: Forårsstemning i Hjortedamsskoven

Der græsses helt ud under hegnslinjen i F3 d. 25. nov. 2019

Indledning

Maglemosefredningen blev stadfæstet i 1986, og omfatter Henriksholm Syd, Maglemosegård, Rævegravene, Sanddalen og Elleslettegård, i alt 216 ha. Formålet med fredningen er at bevare betydelige landskabelige, arkæologiske og geologiske værdier i området. Området mellem Vedbæk og Smidstrup, på i alt 60 ha, blev fredet i 2012 (Vedbæk/Smidstrup fredningen), og omfatter bl.a. området Henriksholm nord, der ligger i Rudersdal Kommune. Vedbæk/Smidstrup Fredningens formål er at sikre og genoprette de landskabelige, rekreative, biologiske og kulturhistoriske værdier.

Rudersdal Kommune overtog arealerne nord og syd for Henriksholm efter Forsvarskommandoen i 2011. Området på ca. 70 ha var tidligere dyrkede marker og moseområder, og var på overtagelsestidspunktet ved at gro til med især pil, høje græsser og den invasive sildig gyldenris.

De kommunalt ejede områder, Henriksholm Nord og Syd plejes med en vision om at skabe et sammenhængende natur- og græsningslandskab med høj biodiversitet, god tilgængelighed og et spændende rekreativt indhold for borgere og brugere af områderne.

For at opfylde visionen er det nødvendigt med en relativt omfattende naturpleje af arealerne. Plejen startede med rydning af pil og anden opvækst i vinteren 2014- 2015 på ca. 12 ha. Der blev opsat trådhegn til fire græsningsfolde (F1, F2, F3 og F4) og der blev udsat kvæg. Kvæget skulle fremadrettet forhindre tilgroning og være de fremtidige naturplejere i Maglemosen. Der var fra starten tale om at supplere plejen med maskinel høslæt eller rydning, samt undervejs opstået tanker om at sætte heste på sammen med kvæget.

Plejen af Maglemosen har siden 2015 bestået af sommergræsning i de etablerede folde. Græsningen har været foretaget af kvæg, men blev i slutningen af 2018 suppleret med 6 islandske heste i folden F4, i en kortere periode.

I 2019 fik kvæget en længere udbindingsperiode og der gik køer på arealet hele vinteren 2019-20. Det samme gjorde sig gældende den efterfølgende vinter 2020-21, hvor der gik køer i F4 frem til medio januar. Herfra er der skiftet til en anden dyreholder med udbindning af både kvæg og heste. Der blev som i de foregående år foretaget manuel bekæmpelse af Japansk pileurt enkelte steder i Maglemosen, hvor kvæget ikke har græsset tilstrækkeligt. Bekæmpelse af de invasive arter i Maglemosen har generelt haft en høj prioritering i den pleje der foretages i området især i den første del af projektperioden.

Målet med plejen har været at skabe natur med overdrevsvegetation på de højtliggende arealer, og fremme artsrig natur knyttet til enge eller moser på de lavtliggende fugtige arealer. Områdernes nye rekreative muligheder skulle passes ind og anvendes på naturens præmisser.

Foreningen Maglemosens Naturpleje og Rudersdal Kommune indgik i 2016 et samarbejde om et 5-årigt overvågningsprojekt for at følge græsningen og områdets udvikling. Maglemosens Naturpleje og Rudersdal kommune afholdt sammen udgifterne til projektet. Kommunen havde som ejer ansvaret for den daglige drift og pleje af arealerne.

Almindelig blåfugl på aks af alm. hundegræs D. 18. august 2020

Overvågning af Maglemosen

Projektet med overvågning af Maglemosen skulle i første omgang forløbe hen over årene 2016-2020. I perioden skulle der således foretages overvågning og løbende tilsyn med græsningens effekt på vegetationens struktur og floraens tilstand. Dette skulle gøres med henblik på at kunne justere plejeindsatsen og græsningstrykket (flytte dyr mellem græsningsfoldene, lave periodevise frahegninger etc.) henover året, for at fremme blomstrende planter, ynglende fugle og biodiversiteten generelt. Der ville med denne indsats på sigt kunne opnås viden om, hvorvidt kommunens visioner blev opnået med den plejeindsats, der blev ydet i områderne.

De løbende tilsyn blev suppleret med botaniske prøveflade-registreringer på i alt 11 fastlagte flader. De første 5 prøvefelter (felt 1-5) blev udlagt og monitoreret første gang i 2015. De resterende 6 prøvefelter (felt 6-11) blev udlagt og monitoreret i 2016. Alle 11 prøvefelter blev monitoreret anden gang i 2020.

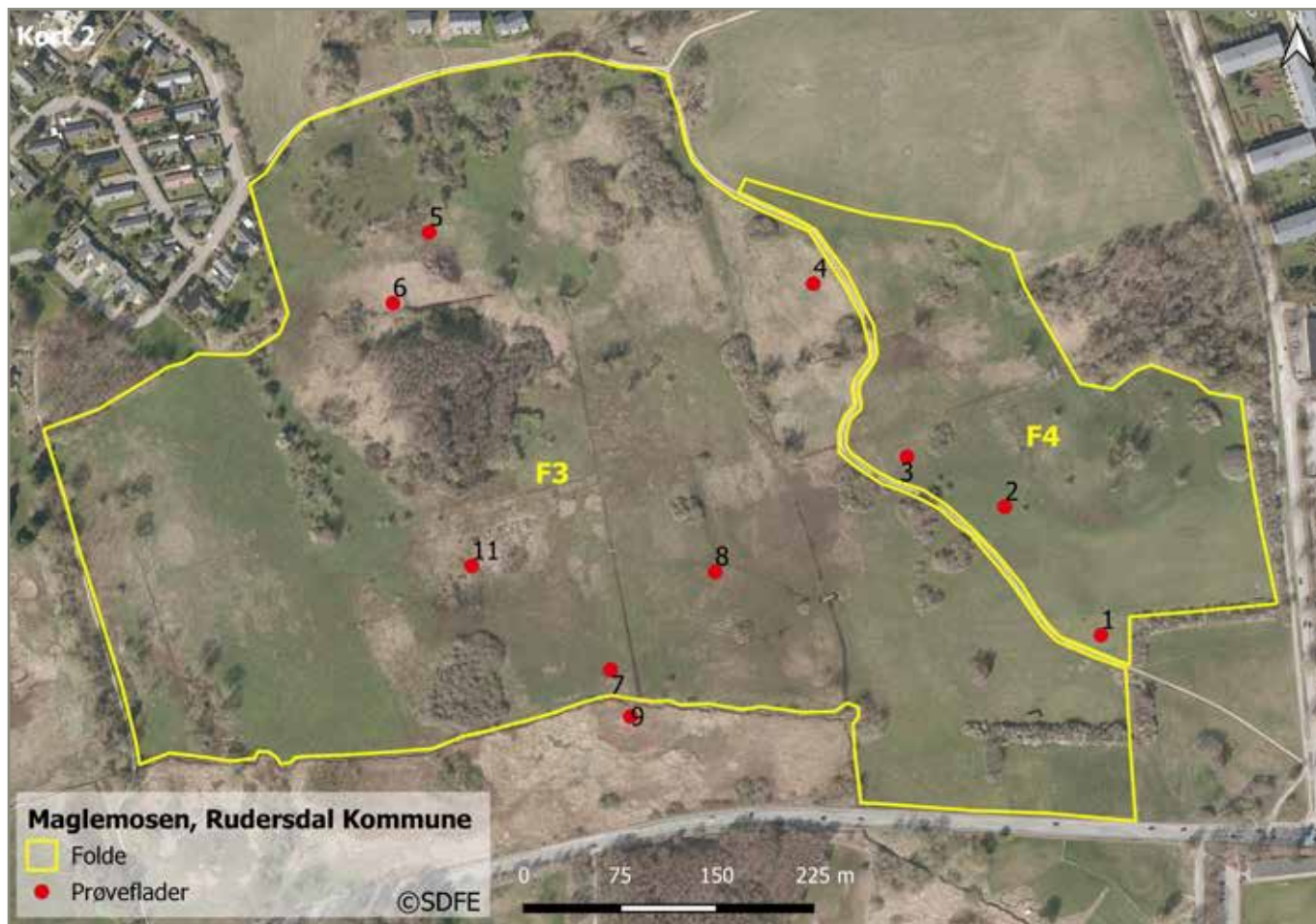
Overvågningen af de faste prøveflader i 2015 og 2016 er en botanisk baseline-monitoring. Denne monitoring ville således være udgangspunktet for en senere sammenligning af områdernes tilstand og på den baggrund være med til at fortælle noget om områdernes ændringer.

En prøveflade er en cirkel med radius på 5 meter (78,5 m²). Placeringerne af prøvefladerne er foretaget subjektivt, og kriteriet har været at dække den lysåbne vegetation og jordbundens variation i området. Punkt 9 ligger syd for Maglemoserenden i et ikke-afgræsset område, der fremstår som tæt rørskov, og vil kunne fungere som kontrolpunkt for hvad der sker med vegetationen i de fugtige naturtyper over tid, når den ikke driftes/plejes. Punkt 10 ligger i en græsset del af fold F2 i Henriksholm Nord, som ikke har karakter af dyrket mark.

Der blev foretaget luftfotoregistrering med drone samt overvågning af ynglefugle og natsværmere for at kunne fortælle om og bedømme udviklingen af biodiversiteten.

Fold	Areal
F1a	1,4 ha
F1b	7,5 ha
F1	8,9 ha
F2a	1,7 ha
F2b	4,2 ha
F2	5,9 ha
F3	29,7 ha
F4	6,6 ha

Følgende overvågningselementer blev planlagt til at blive udført indenfor projektperioden (i parentes er angivet hvilke år elementet blev udført):

- Registrering af græsningstryk (2016 - 2020)
- Løbende biologisk tilsyn og vurdering af græsningseffekten (2016 - 2020)
- Botaniske prøvefladeregistreringer (2015/2016 og 2020)
- Luftfotooptagelser og video med drone (2016 og 2020)
- Ynglefugletællinger (2017 og 2020)
- Registrering af natsværmere og natsommerfugle (2016)

Efter endt tilsynsperiode, blev der hvert år udarbejdet en kort afrapportering på de overvågningselementer der er foretaget på arealerne i løbet af året.

Projektet er opstået som et samarbejde mellem foreningen Maglemosens Naturpleje, Rudersdal Kommune og Natur360.

Foruden de ovennævnte overvågningselementer blev der hvert år foretaget mindre tiltag på arealerne som i første omgang ikke var planlagt, men som opstod undervejs i projektet som vurderet nødvendige eller ønskede.

Lille Vandsalamander i yngledragt fra vådområde i F2, d. 3. maj 2020

Græssende kvæg i F1, d. 15. juni 2020

Indsatser for sæson 2015-2019

2015

Der blev foretaget rydning af pilekrat og tagrør i vinteren 2014/2015.

Der blev i forsommeren 2015 lagt de første 5 botaniske prøveflader. Der blev efterfølgende foretaget en botanisk registrering af de 5 prøvefelter (se kort 2).

Der blev aflagt løbende besøg hen over sæsonen med gennemvandring af området og fotodokumentation, for at følge vegetationsudviklingen og græsningseffekten.

2016

I september 2016 blev der udlagt yderligere 6 prøveflader fordelt over projektområdet, så der nu var 11 faste prøveflader til den botaniske overvågning (se kort 1 og kort 2).

Der blev aflagt løbende besøg hen over sæsonen med gennemvandring af området og fotodokumentation, for at følge vegetationsudviklingen og græsningseffekten.

Japansk pileurt blev på forsøgsbasis bekæmpet med le.

Der blev foretaget registrering af natsommerfugle med lyslokning. Se bilag 2 i afrapportering for sæson 2016 med artsliste over de observerede insekter.

Der blev ved sæsonens afslutning foretaget indsamling af oplysninger om antal græssende dyr på arealerne gennem græsningssæsonen og data er sammensat i lister. Disse data er desværre ufuldstændige, da der ikke er foretaget en systematisk optælling af dyrene.

Blomstrende eng-kabeleje i F3 d. 3. maj 2020.
I baggrunden ses tydeligt at kvæget har græsset kraftigt på de nye skud af kær-star, der er meget dominerende i elle-sumpen.

Aftenpragtstjernen lyser op i skumringstiden
D. 19. juli 2020

2017

Der blev i foråret foretaget identificering, tælling og kortlægning af områdets ynglefugle (se afrapportering af Naturovervågning af Maglemeden, sæson 2017).

Der blev aflagt løbende besøg hen over sæsonen med gennemvandring af området og fotodokumentation, for at følge vegetationsudviklingen og græsningseffekten.

Der blev ved sæsonens afslutning foretaget indsamling af oplysninger om antal græssende dyr på arealerne gennem græsningssæsonen.

Bekæmpelse af japansk pileurt blev opretholdt, ved slåning med le. Slåningen sætter væksten tilbage, hvorved der opstår nye friske skud som kvæget finder større interesse for.

Almindelig torskemund (*Linaria vulgaris*) i F3
D. 16. juni 2020

2018

Der blev aflagt løbende besøg hen over sæsonen med gennemvandring af området og fotodokumentation, for at følge vegetationsudviklingen og græsningseffekten.

Der blev ved sæsonens afslutning foretaget indsamling af oplysninger om antal græssende dyr på arealerne gennem græsningssæsonen. Oplysningerne er bearbejdet og grafisk præsenteret - se figur 1, 2 og 3 samt bilag 1 i afrapportering for sæson 2018.

Japansk pileurt blev fortsat slået med le én gang i løbet af sæsonen.

Der blev ikke foretaget anden overvågning eller registrering end de løbende tilsyn. Flere af tilsynene er foretaget sammen med Jens Galby, fra Rudersdal Kommunes driftsafdeling.

Der blev løbende holdt kontakt med Jette Køhler, der varetog det daglige opsyn med dyrene, omkring observationer og andre oplysninger om status. Relevante forhold blev løbende viderebragt til Rudersdal Kommune.

Der blev i november 2018 foretaget et sent høslæt med slagleklipper på bælder, på udvalgte arealer med dominans af lyse-siv. Det afklippede materiale blev opsamlet i samme arbejdsgang. Høslættet blev udført af kommunen.

Vinkelstreget løvmåler
D. 3. aug. 2020

Kvæget græsser godt ind under løvtræerne i F3, hvorfra de også finder skygge
D. 20. april 2020

De blottede soleksponerede jordplamager i F3 bidrager med vigtige funktioner for eksempelvis solbadende insekter
D. 16. juni 2020

2019

Der blev løbende aflagt et større antal besøg hen over sæsonen med gennemvandring af området og fotodokumentation, for at følge vegetationsudviklingen og græsningseffekten. Det blev forsøgt at aflægge besøg hver 3. uge.

Der blev ved sæsonens afslutning foretaget indsamling af oplysninger om antal græssende dyr på arealerne gennem græsningssæsonen. Oplysningerne er bearbejdet og grafisk præsenteret - se figur 1, 2 og 3 samt bilag 1 i afrapporteringen fra sæson 2019.

Japansk Pileurt blev fortsat slået med le én gang i løbet af sæsonen, ultimo juli 2019, lidt senere end de foregående år.

Der blev ikke foretaget anden overvågning eller registrering end de løbende tilsyn. Flere af tilsynene er foretaget sammen med Jens Galby, fra Rudersdal Kommunes driftsafdeling. Besøget den 15. maj blev tilrettelagt som et fælles besøg med deltagere fra kommunens driftsafdeling og kommunens naturforvaltning samt deltagere fra Maglemosens Naturplejegruppe, Anders N. Michaelsen, Natur360 og Jette Køhler som tilser dyrene for dyreholder.

Der blev løbende holdt kontakt med Jette Køhler, der varetog det daglige opsyn med dyrene, omkring observationer og andre oplysninger om status. Relevante forhold blev løbende viderebragt til Rudersdal Kommune.

Der blev igangsat et udsåningsprojekt med vilde danske plantearter på marken i folden F1. Der blev i løbet af 2019 indsamlet frø fra en række nordsjællandske lokaliteter til udsåning og opformering i F1. Der er udarbejdet et separat notat vedrørende projektet med udsåning.

Udsåningsfeltet i F1
D. 3. september 2019

Indsatser sæsonen 2020

Der blev i sæsonen 2020, i alt aflagt **25 besøg** af kortere eller længere varighed i Maglemosen hen over græsnings- og vækstsæsonen. Det første besøg blev aflagt d. 28/1 og det sidste d. 25/11. Størstedelen af besøgene havde til formål at vurdere dyrenes effekt på de forskellige arealer samt vegetation. Andre besøg skete i forbindelse med besøg til udsåningsarealet, en temadag afholdt med Agrovi, KU m.fl., botaniske registreringer og droneoptagelser.

Der blev ved besøgene foretaget en gennemvandring af hele eller dele af området. Der blev undervejs foretaget fotodokumentation af områdets generelle tilstand samt af mere specifikke forhold.

Jf. overvågningsprogrammet blev der i 2020 også foretaget **registrering af ynglefugle** i området. Registreringerne fra 2020 skulle bruges til at vurdere mulige ændringer i fuglelivet, siden seneste registrering i 2017, som et resultat af de iværksatte plejeforanstaltninger. Registrering af ynglefugle er afrapporteret i en separat rapport, vedhæftet som bilag 3. Registreringerne blev som i 2017 foretaget af Lars Maltha Rasmussen, Tidal Consult.

I forbindelse med fugleregistreringerne blev der også foretaget eftersøgning af **padder** i række vandhuller. Dette var udover det planlagte overvågningsprogram. Der blev d. 3. maj 2020 gennemgået ruser som aftenen før var blevet sat ud i søerne.

Japansk Pileurt blev slået med le d. 11. august 2020. Det seneste tidspunkt for dette i løbet af projektperioden.

Blomstrende nyrebladet ranunkel, i elle-sumpen i F3. Her græsser kvæget på kær-staren i de tidlige forårsmåner og skaber dermed lys og plads til andre mere lavt voksende arter. D. 3. maj 2020

Der blev d. 18. august foretaget **botanisk registrering** af 8 prøvefelter. De resterende 3 prøvefelter blev registreret d. 5. oktober.

Den botaniske registrering blev foretaget efter samme metode som i 2015 og 2016. Registreringerne fra 2020 sammenlignes med baselinemoniteringerne fra 2015 og 2016, for at give et indtryk af udviklingen af vegetationsstrukturen og artssammensætningen.

Tidspunktet for registreringerne blev valgt for at have det bedste sammenligningsgrundlag mellem de nye registreringer fra 2020 og baselineregistreringerne fra henholdsvis 2015 og 2016, hvor registreringerne også blev foretaget på den tid af året.

Flere af tilsynene blev igen foretaget sammen med Jens Galby, fra Rudersdal Kommunes driftsafdeling. Besøget den 28. august blev tilrettelagt som et **fælles besøg** med deltagere fra kommunens driftsafdeling og kommunens naturforvaltning samt deltagere fra Maglemosens Naturplejegruppe, Anders N. Mi-

chaelsen, Natur360 og Jette Køhler, dyreholder. Fællesturen skulle oprindeligt have været afholdt d. 27. maj, men blev udskudt på grund af COVID-19.

Den 1. september blev der gennemført **droneoptagelser** af de permanente botaniske prøveflader samt generelt hen over området. Droneoptagelserne blev som i 2016 udført af Lars Maltha Ramussen, Tidal Consult.

Det igangsatte **udsåningsprojekt** fra 2019 med vilde danske plantearter på folden F1 kører fortsat og udsåningsarealet blev udvidet i forbindelse med ny udsåning af de indsamlede frø d. 9. september 2020. Projektet blev fortsat gennemført i samarbejde med Allan Bornø Clausen, Hegnstrup. Projektet omtales ikke nærmere i denne rapport, men er beskrevet i et separat notat.

Der blev ved sæsonens afslutning indhentet oplysninger fra Jette Köhler om antal **græssende dyr** på arealerne gennem græsningsæsonen. Oplysningerne er bearbejdet og grafisk præsenteret - se figur 1-4, samt bilag 1.

Der er fortsat løbende holdt kontakt med Jette Køhler, der varetager opsynet med dyrene, omkring observationer og andre oplysninger om status. Relevante forhold er løbende viderebragt til Rudersdal Kommune. Den eksisterende græsningsaftale med dyreholder er opsagt og en ny græsningsaftale er istandsat med Krat og Ko fra 2021 og frem.

Luftfotoovervågning via droneflyvning af hver af de 11 prøveflader foretaget med drone af Lars Maltha. D. 1. september 2020 i F3.

Fokus for 2020

Der blev i 2019 opstillet en række punkter som skulle være fokuspunkter for 2020 - den sidste sæson i projektperioden.

Nedenstående overordnede tiltag og punkter er tidligere vurderet til at have en gavnlig effekt på området og på den måde overvågning og tilsyn er foretaget på. Nogle af tiltagene kræver yderligere overvejelser og andre en større indsats, men det vurderes, at de på sigt vil have en positiv effekt på områdets udvikling og på mangfoldigheden, strukturelt og artsmæssigt.

Græsning

1. Antallet af græssende dyr i de enkelte folde bør fortsat registreres skriftligt og løbende i samarbejde med Jette Køhler.
2. Der bør fortsat arbejdes hen i mod at udligne udsvingene i græsningstryk hen over græsningssæsonen, sådan som det også er sket i 2019. Dette kan evt. gøres ved at fordele dyrene imellem foldene og fordelt mere hen over året med helårsgræsning.
3. Følge op på den nye praksis med vintergræsning/græsning større dele af vinterperioden med få dyr, som blev igangsat nov/dec. 2019 i samarbejde med Jette Køhler med supplerende besøg ved behov.
4. Undersøge om slåning langs stierne bedre kan tilrettelægges i forhold til biodiversitet og oplevelsesværdi. Er opsamling muligt og kan der slås uden om blomsterrige partier i perioder?
5. Genoptage hesteafgræsning (sidst sket i 2018) og gerne som samgræsning med kvæg og igennem vinterhalvåret.
6. Etablere passage-overgange over grøfterne til dyrene for at fordele slid fra dyrenes færdsel og tramp bedre.
7. Undersøge muligheden for at stimulere interessen hos dyrene ved at foretage afbrænding på strategiske steder, som dyrene normalt fravælger, eller øget afgræsning ønskes, fx. på steder hvor dyrenes ikke afgræsser hårdt nok om vinteren, bl.a. i Maglemoserenden, hvis græsning realiseres her.

Folde

8. Inddrage hele eller dele af det tørre, åbne areal nord for F4, så området bliver mere robust og velegnet til græsning i våde perioder og i vinterhalvåret.
9. Udvide F3 i nordvesthjørnet med det lille skovstykke og del af græsningsarealet øst for.

Hydrologi

10. Få en bedre klarlægning af hydrologien og se om der skal ske forandringer med grøfternes og hele områdets afvanding.
11. Løse problemet med at der står vand i og omkring læskuret med øget erosion til følge.
12. Etablere mere stabil vandforsyning som erstatning for vandingskarret i nordvesthjørnet af F3 til et sted med et mindre sårbart og fugtigt terræn.

Udsåning

13. Følge op på etableringen af forsøgsfelt med udsåede, hjemmehørende arter på mark i F1-folden.

Nogen af anbefalingerne givet i forbindelse med afrapportering af sæson 2019, er ikke blevet udført i den forgangne 2020-sæson eller er ikke målrettet blevet fulgt op. Der vil dog fortsat fremover være fokus på at Maglemosen udvikler sig i en positiv retning. Der er aftale om at gennemføre en fortsættelse af projektet, med fortsat tilsyn og overvågning af biodiversiteten. Endelig form og omfang af fortsættelsen fastsættes i løbet af sommeren 2021.

Blomstrende korsknapp på en tue, omgivet af spirende sildig gyldenris, d. 3. maj 2020. Græsningen har bevirket en markant nedgang i bestandene af gyldenris. Oftest vil man i starten af maj se sidste års blomsterstande, men de er her blevet spist. Og når bestandene bliver mindre og der står færre visne blomsterstande og skygger giver det plads til andre og mere lavt-voksende arter som her korsknapp

Elle-sumpen i F3 domineres af store bestande af kær-star. Men i den forgangne vinter har de græssende dyr fået trampet det visne førne af kær-star ned i jorden og gået i gang med at græsse af de nye grønne skud. Græsningen af de nye skud giver lys og plads til andre arter. Det er bl.a. her den sidste bestand af tvebo baldrian vokser. D. 3. maj 2020

Observationer og opfølgning på fokuspunkter - 2020

Græsning

1. *Antallet af græssende dyr i de enkelte folde bør fortsat registreres skriftligt og løbende i samarbejde med Jette Køhler.*

Ordningen er videreført i 2020, som beskrevet herunder.

Der er i løbet af sæsonen foretaget løbende tilsyn som det er blevet gjort i de forgangne år, og der er atter foretaget en detaljeret registrering af græsningsdyrene i de enkelte folde. Dette har til formål at registrere de græssende dyrs effekt på arealet og foretage eventuelle flytninger af dyr. Flytninger af dyr, dyr sat på stald og døde dyr er tillige løbende blevet noteret.

Antallet af køer og kalve på de enkelte folde er blevet noteret præcist og bearbejdet til præsentation i 10-dages intervaller (primo, medio og ultimo for den enkelte måned). Mere specifik information omkring dato for flytning samt øvrige handlinger med dyrene findes også. Dette er undladt at tage med for overblikket skyld.

2. *Der bør fortsat arbejdes hen i mod at udligne udsvingene i græsningstrykket hen over græsningssæsonen, sådan som det også er sket i 2019. Dette kan evt. gøres ved at fordele dyrene imellem foldene og fordelt mere hen over året med helårsgræsning.*

Græsningstrykket på et areal er typisk mere variabelt, jo mindre en fold er. Det sker fordi ændringer i antallet af dyr lettere skaber store udsving i græsningstrykket, desto mindre foldens areal er. Derfor er udsvingene i den største fold, F3 (29,7 ha) også mindre over sæsonen til trods for relativt store udsving i antallet af dyr på området.

I 2020 har det været et græsningstryk som gennemsnitligt har været mere jævnt og lavere end de foregående sæsoner. I 2020 har antallet således ligget mellem 12 og 24 stk. kvæg. I 2019 var det mellem 0 og 41. Da græsningstrykket for kalvene er ukendt, er græsningstrykket på F1-F4 udelukkende beregnet ud fra antallet af voksne kvæg (figur 1-4). En del kalve blev født på arealet. Dyr under 12 måneder regnes for kalve.

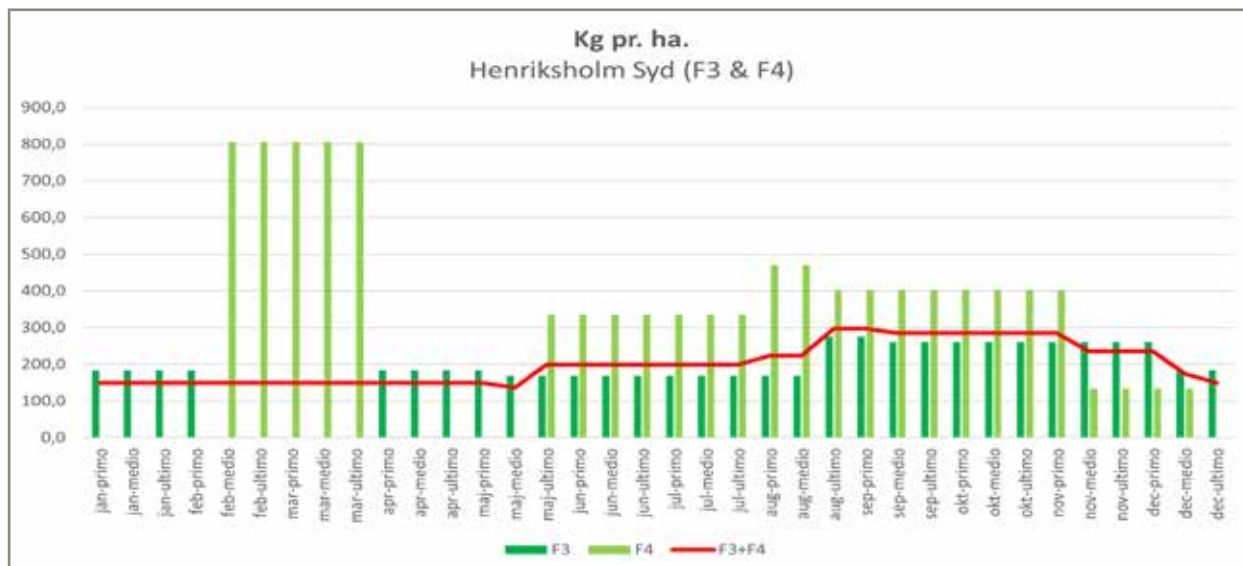
I hele 2020 har en stamflokk bestående af 12 køer, som ankom i foråret 2019 gået på arealet og de blev kun kortvarigt (6 uger) i sen vinteren trukket over på den lille fold F4. Her blev deres råderum arealmæssigt suppleret med udvidelse op på marken nord for i to midlertidige fencer på 3-4 hektar hver. Formålet var at sikre dels at dyrene havde nok føde til rådighed og sekundært at der var tilstrækkeligt tørt areal på højere bund i den tid hvor vandstanden er højest i mosen.

Henover sommeren 2020 blev der sat ekstra dyr på i F3 og i F4, og der blev gradvist spist op frem mod november og december, hvor dyrene gradvist blev taget fra af flere omgange.

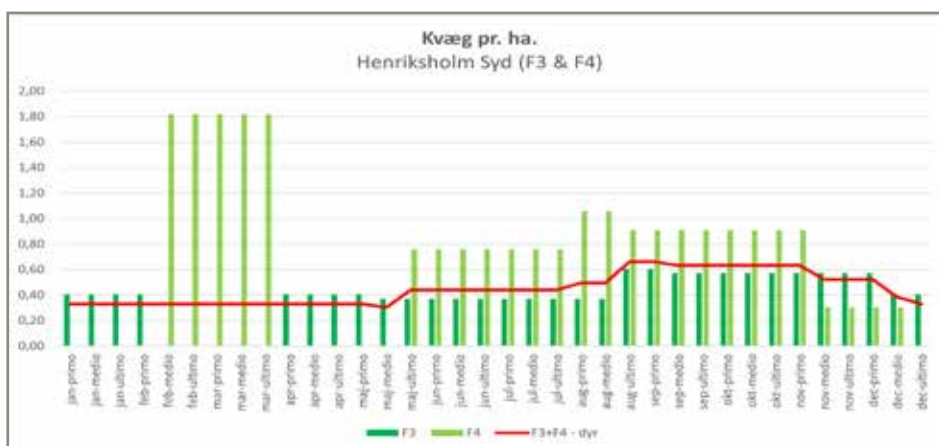
Tv. Blomstrende tvebo baldrian, har stadig en mindre bestand i elle-sumpen i F3, hvor kvæget græsser på kær-staren og dermed skaber lys og plads til andre mere lavt voksende arter. D. 3. maj 2020

Th. Med vintergræssende dyr, vil der blive spist af vedplanterne, som her en rød-el, hvor der er spist af toppen og af de nye knopper. D. 3. maj 2020

Figur 1. Græsningstryk som kg. pr. ha. på F3 og F4. Den røde kurve viser udsvinget i græsningstrykket ved en tænkt sammenlægning af F3 og F4.

Figur 2. Græsningstryk (antal voksne dyr pr. ha.) på F3 og F4. Den røde kurve viser udsvinget i græsningstrykket ved en tænkt sammenlægning af F3 og F4.

Figur 1 viser græsningstryk beregnet som kg. pr. ha. fordelt på de foldene F3 og F4 (kvæg er estimeret til 450 kg pr. voksne dyr). Den røde linje viser niveauet, som det ville være, hvis de to folde havde været slået sammen til én, og viser tydeligt en udligning af græsningstrykket, hvis de to folde havde været slået sammen.

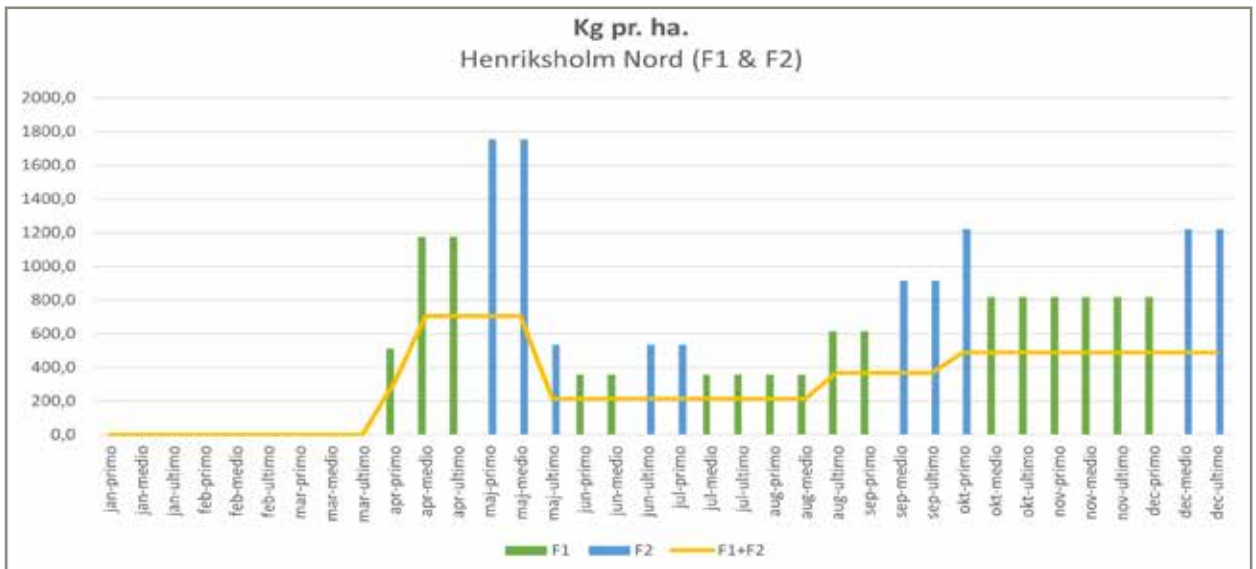
I forbindelse med tidligere afrapporteringer af græsningen i Maglemosen er græsningstrykket blevet vist som kvæg pr. ha. Denne figur er for sammenligningens skyld vist her også, men ved eventuelle fremtidige beregninger vil der kun blive beregnet græsningstryk udtrykt som kg. pr. ha. Dette gøres for at kunne beregne et samlet græsningstryk ved samgræsning mellem forskellige racer og arter.

Figur 3 viser græsningstrykket ligeledes beregnet som kg. pr. ha fordelt på foldene F1 og F2, og den gule linjer viser græsningstrykket som det ville have været hvis de to folde havde været lagt sammen.

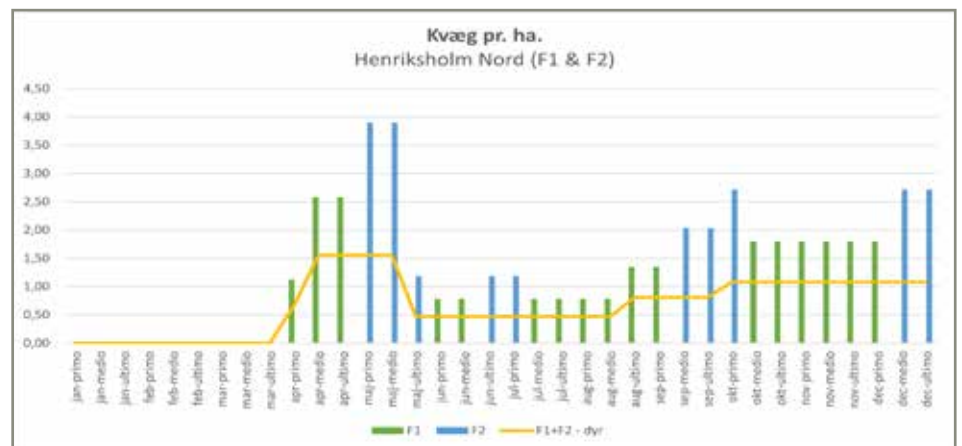
3. Følge op på den nye praksis med vintergræsning/græsning større dele af vinterperioden med få dyr, som blev igangsat nov/dec. 2019 i samarbejde med Jette Køhler med supplerende besøg ved behov.

Der gik dyr på arealet (F3 og F4) hele vinteren 2019-20. Der blev i løbet af foråret 2020 sat flere dyr ud i F3 og F4, og dyrene har igen gået der det meste af vinteren.

Dyrene blev taget af foldene i januar 2021, i forbindelse med aftalen med dyreholder udløb. Der blev indgået aftale med den nye dyreholder, (Krat & Ko ApS)

Figur 3. Græsningstryk (voksne dyr) på F1 og F2. Den gule kurve viser udsvinget i græsningstrykket ved en tænkt sammenlægning af F1 og F2.

Figur 4. Græsningstryk (antal voksne dyr pr. ha.) på F1 og F2. Den gule kurve viser udsvinget i græsningstrykket ved en tænkt sammenlægning af F1 og F2.

umiddelbart herefter. Her er aftalen at de sætter kvæg og heste på arealet sideløbende med at ændringerne og udvidelserne af foldene bliver gjort færdige - i starten af 2021.

Der vil således være en kortere periode i starten af 2021, hvor der ikke har været dyr på F3 eller F4.

I forhold til tidligere år, hvor dyrene er blevet taget af arealerne i efteråret, er det muligt at konstatere efter 2 vintre med græsning, at der sker en markant effekt på lyse-siv og kær-star, som spises i vintermånederne men lades urørt i sommerhalvåret.

4. Undersøge om slåning langs stierne bedre kan tilrettelægges i forhold til biodiversitet og oplevelsesværdi. Er opsamling muligt og kan der slås uden om blomsterrige partier i perioder?

Det er ikke blevet undersøgt nærmere, om en reel praksis med slåning langs stierne er muligt.

I forbindelse med at foldene F3 og F4 nu sammenlægges og stykker af stien som helhed inddrages i folden, vil dyrene nu få mulighed for at græsse kanterne af stien. Det er derfor ikke længere aktuelt for dele af stisystemet. Man bør dog fremadrettet fortsat holde øje med om det vil være aktuelt på resten af stisystemet. Det vurderes dog at det største behov for slåning kan blive aktuelt på netop de strækninger af stien hvor der vokser sildig gyldenris, så man undgår for megen spredning af frø herfra hvor der ikke græsses.

5. *Genoptage hesteafgræsning (sidst sket i 2018) og gerne som samgræsning med kvæg og igennem vinterhalvåret.*

Hestegræsning blev ikke genoptaget i 2020, og det var ikke reelt på tale på noget tidspunkt.

I januar 2021, blev der dog sat 3 exmoor-ponyer ud på F1. Hestene har gået uden tilskudsfordring på et areal i Nordjylland ved Tannis Bugt og før det på Mols Laboratoriet arealer. De blev midlertidigt placeret i folden i Maglemosen indtil de i slutningen af marts blev flyttet til et naturområde på Midtsjælland.

Aftalen med Krat og Ko, der i de kommende år skal være dyreholder i Maglemosen, er at etablere samgræsning med kvæg og heste. Der blev i løbet af februar og marts 2021 udsat 5 stk Gallowaykvæg og 4 Exmoorheste i den nye storfold (se kort 3).

2 af de 4 exmoorponyer der blev sat ud i Maglemosen

D. 19. maj 2021

6. *Etablere passage-overgange over grøfterne til dyrene for at fordele slid fra dyrenes færdsel og tramp bedre.*

Der er ikke blevet etableret yderligere passage-overgange over grøfterne, for at kunne fordele sliddet af dyrene der krydser det gamle grøftesystem.

I tørre perioder finder dyrene dog selv alternative overgange, men i våde perioder, hvor det ikke er muligt eller meget besværligt for dyrene passere grøfterne, er sliddet ved de nuværende spang meget kraftigt. Særligt for kalvene kan passage af grøfterne på alternative steder være meget besværligt.

Med yderligere overgange, bliver det dermed også lettere for kalvene at komme rundet på hele folden.

7. *Undersøge muligheden for at stimulere interessen hos dyrene ved at foretage afbrænding på strategiske steder, som dyrene normalt fravælger, eller øget afgræsning ønskes, fx. på steder hvor dyrenes ikke afgræsser hårdt nok om vinteren, bl.a. i Maglemoserenden, hvis græsning realiseres her.*

Der har ikke været foretaget afbrændinger i Maglemosen i 2020. Det er heller ikke et tiltag der vil blive praktiseret i foråret 2021.

Hvorvidt afbrændingerne kommer til at blive et virkemiddel der vil blive benyttet fremadrettet er ikke muligt at afgøre. Vurderes det, at det stadig kunne være aktuelt kan man i 2021 undersøge muligheden for dette kan udføres i 2022.

Med foldudvidelserne samt nye dyr, kræver det noget tid at se og vurdere hvilke ændringer der sker i græsningsmønstrene og om storfolden giver anledning til andre forandringer, der vil komme til at have betydning for vegetationsstrukturen.

Folde

8. *Inddrage hele eller dele af det tørre, åbne areal nord for F4, så området bliver mere robust og velegnet til græsning i våde perioder og i vinterhalvåret.*

Der blev i løbet af 2020 truffet beslutning om at realisere en sammenbinding F3 og F4 med tilhørende udvidelse så der skabes en ny storfold. I skrivende stund er hegnslinjerne ved at blive ændret og den østlige udvidelse er allerede taget i brug af de græssende kvæg og heste.

9. *Udvide F3 i nordvesthjørnet med det lille skovstykke og del af græsningsarealet øst for.*

Der blev ikke foretaget nogen ændringer eller udvidelser af de eksisterende hegnslinjer op til eller i løbet af 2020.

2020 blev dog brugt til at planlægge udvidelser og sammenlægning af F3 og F4. F3 og F4 lægges sammen ved at der placeres færister i begge ender af stien der tidligere adskilte de to folde samt færister ca 100 m længere inde på stien. Disse to åbninger i hegnet vil tillade dyrene at benytte hele storfolden, samtidig med at størstedelen af stien fortsat vil være hegnet fra.

Der er samtidig i 2020 blevet lavet aftale med en ny dyreholder der skal sørge for helårsgræsning i den nye storfold - se kort 3.

Dyrene der har gået på arealet i løbet af 2020 blev taget af foldene i januar i forbindelse med forberedelserne og forud for opsætning af det nye hegn. Der er sat dyr på igen i februar og marts, og hegnsarbejdet er ultimo marts så småt gået igang med den østlige udvidelse.

Fold	Areal
F3	29,7 ha
F3 - udvidelse	0,5 ha
F4	6,6 ha
F4 - udvidelse	7,1 ha
Storfold (F3+F4)	43,9 ha

Hydrologi

10. Få en bedre klarlægning af hydrologien og se om der skal ske forandringer med grøfternes og hele områdets afvanding.

Der har i 2020 ikke været set yderligere på Maglemosens hydrologi.

Ønsker man at skabe en mere naturlig hydrologi i området er det dog væsentligt at der ses på de hydrologiske forhold i et større perspektiv så der ikke opstår uønskede effekter på naboarealer, som følge af eventuelle tiltag i Maglemosen.

11. Løse problemet med at der står vand i og omkring læskuret med øget erosion til følge.

Der er ikke foretaget ændringer eller lignende af læskuret i F3, hvor der i våde perioder kan forekomme problemer med vand der står i og omkring læskuret.

Kvæget benytter sjældent læskuret men finder læ og skygge i krattene rundt om i folden, bl.a. i krattet lige ved siden af læskuret, hvor de særligt finder skygge om sommeren.

Der er på nuværende tidspunkt ikke planer om at foretage ændringer med læskuret. Men med de nye foldudvidelser og foldsammenlægninger er der fornyet anledning til at se på placering af læskur i storfolden.

Læskuret i F3 har i perioder haft vand på jordoverfladen, men der er dog lange perioder med tørt terræn, som fx her midt i august.
D. 11. aug. 2020

Kvæget går sjældent ind i læskuret men benytter i stedet ofte krattene som læ og ly for vejret. På billedet søger kvæget skygge for solen
D. 7. juli 2020

12. Etablere mere stabil vandforsyning som erstatning for vandingskarret i nordvesthjørnet af F3 til et sted med et mindre sårbart og fugtigt terræn.

Den eksisterende vandforsyning i den sydøstlige del af F3 har fået tilført sand omkring sig. Området ligger relativt højt i terrænet og er derfor mindre sårbart i våde perioder og vil dermed ikke blive trådt så nemt op.

Sand er fordelt rundt om vandforsyningen for at sikre en hurtigere afledning af eventuel overskydende vand og mindske optrædningen af jordoverfladen og dermed hæmme at der kommer til at stå blankt vand.

Vandforsyningen i den sydøstlige ende har modtaget et læs sand så det optrådte terræn fremstår mere tørt
D. 25. nov. 2020

Drikkekaret, som blev etableret den tørre sommer 2018, har stadig problemer med optråd og blankt vand, men det er planen at flytte det op på højere terræn i forbindelse med udvidelse af folden op i skovstykket ("Fagerboskoven") ved siden af
D. 25. nov. 2020

Udsåning

13. Følge op på etableringen af forsøgsfelt med udsæede, hjemmehørende arter på mark i F1-folden.

Projektet med udsåning og opformering af hjemmehørende vilde arter er fortsat i 2021, med nye indsamlinger af frø på en række lokaliteter i Nordsjælland og efterfølgende udsåning af frø.

Udsåningsfeltet blev udvidet med 5x20 m, og der blev forsøgt en ny metode til udsåning. Der blev således foretaget såning i rækker, med fortrinsvis én art i hver række, modsat bredsåningen af flere arter på et mindre felt, som det blev foretaget i 2019.

Projektet er særskilt afrapporteret i et mindre notat, med uddybende forklaringer af metoder, observationer og analyser.

Fremspiring i udsåningsfeltet fra 2019
D. 20. april 2020

Fremspiring i udsåningsfeltet fra 2019, den lysegrønne farve i højre side er den udsæede rug. D. 30. juni 2020

Udsåning i såriller i udsåningsfeltet fra 2020
D. 9. september 2020

Status på invasive arter

Store dele af området var tidligere kraftigt domineret af invasive arter, herunder kæmpe-bjørneklo, sildig gyldenris, japansk pileurt og rød hestehov.

De forskellige bestande af invasive arter er løbende tilset henover året, og der blev samtidig taget stilling til, om eventuelle ekstra tiltag var nødvendige for at minimere udbredelsen af de forskellige arter.

Der vil fremadrettet fortsat være fokus på udbredelsen af de invasive arter i Magleмосen, og særligt på de steder, hvor dyrene ikke har adgang til eller mulighed for, at nå dem.

Sildig gyldenris

Den invasive art sildig gyldenris (*Solidago gigantea*) har tidligere dækket en betydelig del af Magleмосen. Selvom græsningen har haft en stor positiv effekt på bekæmpelsen af arten, optræder den fortsat som vegetative skud i området.

Sildig gyldenris gror primært udenfor foldene, og blomstrer i de områder, hvor planten ikke slås eller ædes af kvæget. Dette bidrager desværre til en fortsat frøspredning i området. I 2020 forekom sildig gyldenris fortsat i linjer langs med hegningen umiddelbart på ydersiden af hegnstråden.

Arten tiltrækker insekter og udgør en føderessource i sig selv for særligt pollenøgende arter. Man bør dog fortsat have for øje, at de ikke igen spreder sig yderligere.

Der foretages ingen manuel indsats de steder, hvor græsning eller slåning ikke er tilstrækkelig eller fraværende. Artens nuværende udbredelse i Magleмосen vurderes ikke at have nogen særlig negativ indflydelse på områdets mere værdifulde natur. Men da arten fortsat er fremtrædende andre steder i lokalområdet er det vigtigt man fortsat er opmærksom på artens udbredelse og opretholde græsningen, da det er et plejetiltag der er ganske effektivt til at bekæmpe sildig gyldenris.

Sildig gyldenris optræder stadig stedvist talrigt indenfor hegningen, men som blomstrende næsten kun udenfor. Her fra stien som skiller F3 fra F4.

D. 1. sept. og 25. nov. 2020

Japansk pileurt

Siden 2017 er Japansk Pileurt (*Fallopia japonica*) blevet gradvist reduceret pga. græsning samt manuelt slåning med le midt på sommeren. Kvæget vil gerne græsse japansk pileurt, men kun mindre skud. Når skuddene bliver større bliver de for grove til at kvæget gider æde dem.

Ved slåning ultimo juli eller primo august sættes væksten tilbage, og planten skyder igen. De nye skud græsses efterfølgende igen af kvæget.

I 2018 var bestanden af Japansk pileurt forholdsvis lavtvoksende, hvilket delvist skyldtes tørken kombineret med den manuelle slåning og græsning.

I 2019 havde den japanske pileurt fået stærk konkurrence fra anden vegetation der voksede mellem planterne.

Bestanden af japansk pileurt var fortsat at finde i 2020, men i et betydeligere mindre omfang. Bestanden blev manuelt slået med le d. 11. august 2020.

Bestanden oplever i dag en større konkurrence fra andre konkurrencedygtige plantearter, eksempelvis hundegræs og horsetidse. Med fortsat græsning og slåning vurderes det at bestanden kan mindskes yderligere og holde bestanden nede. Men det er tvivlsomt hvorvidt det er muligt helt at udrydde bestanden med slåning og græsning.

Bestanden af japansk pileurt gror fortsat i F3 og bekæmpes stadig, den har mindsket sin dominans på voksestedet og kæmper nu om pladsen med anden flora. Kvæget tramper og æder gerne af skuddene så længe de er relativt små
D. 11. aug. 2020.

Tv. Bestanden af japansk pileurt i F3 efter slåning, d. 18. august 2020.

Th. En mindre bestand af japansk pileurt slås med le som led i bekæmpelse, d. 11. august 2020

Tv. Blomstrende rød hestehov.

D. 20. april 2020

Th. Rød hestehov optræder enkelte steder på arealerne og primært langs hegnslinjerne

D. 15. juni 2020

Rød hestehov

De mindre forekomster af rød hestehov (*Petasites hybridus*) i foldene F3 og F1 findes endnu, men er kraftigt reducerede og fandtes kun i begrænsede partier i 2020. Planterne gror primært udenfor hegnslinjen, hvor dyrene ikke kan nå dem.

Det bør overvejes, om man manuelt bør slå især de yderste dele af bestandene der står uden for hegnet, for at mindske spredningen. Det er muligt at slåningen forholdsvis nemt kan kombineres med den eksisterende slåningspraksis langs veje og stier.

I det allertidligste forår er det dog et blomstrende indslag der trækker insekter til og gør det nemt for forbipasserende at opleve dem i blomst.

Arten vurderes ikke som et egentligt problem, så længe græsningen opretholdes på det nuværende niveau.

Kæmpe-bjørneklo

Græsningen har siden 2015 haft en særdeles positiv effekt på redueringen af kæmpe-bjørneklo (*Heracleum mantegazzianum*). I 2019 blev der kun observeret få og små ikke-blomstrende planter, hvilket også var tilfældet i 2020.

Man skal dog være opmærksom på, at den eksisterende frøpulje kan give anledning til at nye planter spirer frem og i særdeleshed på de steder, hvor der tidligere har forekommet mange blomstrende individer.

Såfremt græsningen kan holde trit med fremspiringen, vil der sandsynligvis ikke være nogle problemer med kæmpe-bjørneklo. Man skal dog fortsat være opmærksom på fremspiring i krat og lignende steder, som er svært tilgængelige for de græssende dyr. Her vil manuel bekæmpelse fortsat være nødvendigt.

Kæmpe-bjørneklo skyder fortsat op enkelte steder og kræver fortsat opmærksomhed for at sikre mod frøspredning, både på arealet og ud af arealet til omgivelserne. Skud af kæmpe-bjørneklo i en bestand af japansk pileurt i F3.
D. 11. august 2020

Botanisk monitoring

Som et led i overvågningen af Maglemosen blev der i 2020 gennemført gen-overvågning af botaniske prøveflader. Formålet med de botaniske registreringer er at bistå i opfølgningen af græsningens effekt på vegetationsstrukturen og floraens tilstand.

I forbindelse med opstarten af hele projektet i Maglemosen, blev der i 2015 og 2016 udført en botanisk baselinemonitering af i alt 11 prøveflader, hvoraf de første fem prøvefelter (felt 1-5) blev udlagt og monitoreret i 2015, og de resterende seks prøvefelter blev udlagt og monitoreret i 2016.

En prøveflade er svarende til en dokumentationscirkel med en radius på fem meter, og et samlet areal på 78,5 m². Prøvefladernes placering er subjektivt udvalgt efter kriteriet for, at dække den lysåbne vegetation og jordbundens variation i området. Placeringerne fremgår af tidligere viste kort 1-3.

Punkterne var i 2015 og 2016 blevet sat med D-GPS og markeret med en kort markeringspæl i fyrretræ. De samme prøvefelter blev genfundet d. 18 august 2020 ligeledes med D-GPS. For enkelte punkter kunne markeringspælen fra 2015-16 ikke genfindes. Dette kan skyldes at køerne har fået trampet pælen op eller længere ned i jorden. På enkelte punkter var vegetationen dog også blevet meget høj og tæt lige omkring pælen, hvilket besværliggjorde genfinding betragteligt.

Der blev i alle punkter, uanset om markeringspælen fra 2015-16 blev fundet eller ej, sat nye markeringspæle med en rødmalet ende. Dette blev gjort for at sikre bedre muligheder for at genfinde alle punkterne igen på et senere tidspunkt, hvis det skulle ønskes at gentage den botaniske overvågning. Pælene er dog ikke langtidsholdbare og vil forventeligt forsvinde ved naturligt henfald i løbet af 3-5 år, og kan desuden risikere at blive fysisk flyttet eller trampet ned af dyrene. De gamle markeringspæle fra 2015-16 blev ikke genfundet i punkterne 1, 3 og 4.

Datoer for botanisk monitoring:

2015: Prøvefelt 1-5: 23. september

2016: Prøvefelt 6-11: 2. september

2020: Prøvefelt 1-3: 5. oktober

Prøvefelt 4-11: 18. august

Tidspunktet for registreringerne blev valgt for at have det bedste sammenligningsgrundlag mellem de nye registreringer fra 2020 og baselineregistreringerne fra henholdsvis 2015 og 2016, hvor registreringerne også blev foretaget på den samme tid af året.

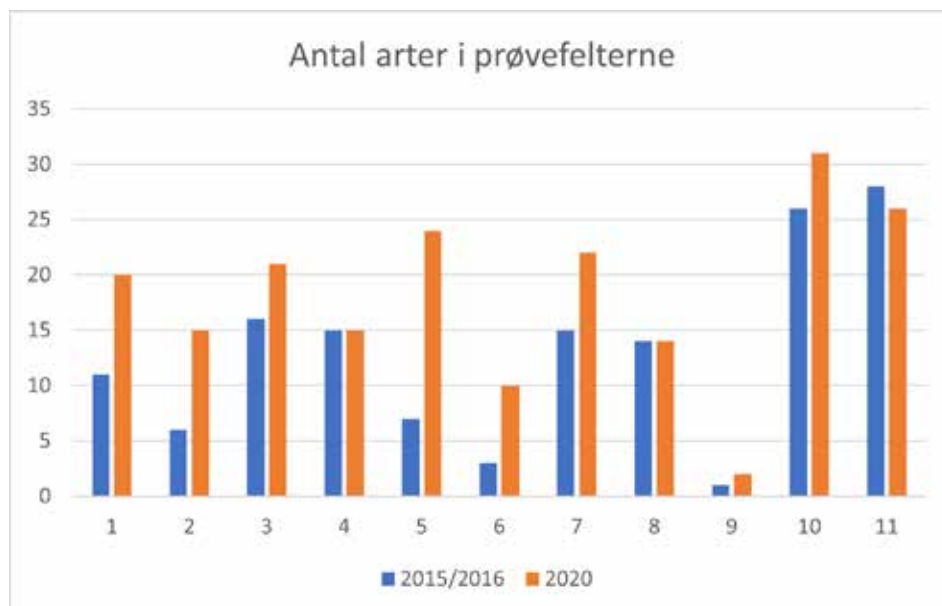
Desuden ligger tidspunktet inden for det tidsinterval som anbefales til registrering af natur beskyttet af Naturbeskyttelseslovens §3, og hvor det forventes, at man kan se det største udsnit af de arter der findes på et givent areal.

For hvert punkt blev der udfyldt et feltskema til registrering af §3 arealer. Der blev udfyldt skemaer svarende til punkternes naturtype. Der blev udfyldt feltskemaer til fersk eng (punkt 1 og 2), mose og kær (punkt 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 og 11) samt et overdrev (punkt 10).

Se bilag 2 for en individuel gennemgang af den botaniske monitoring i de 11 prøvefelter, samt luftfotoregistrering.

Alle punkter til den botaniske overvågning blev genfundet med en D-GPS og nye markeringspæle blev sat, hvis ikke de gamle kunne genfindes, for at sikre de bedste muligheder for at punkterne evt. kan genfindes igen om et lille antal år hvis det ønskes.
D. 18. august 2020

Figur 5. Antallet af arter i de 11 prøvelfelter i henholdsvis 2015/2016 og 2020

Der blev generelt registreret flere arter i prøvelfelter i 2020 end i den indledende registrering i enten 2015 eller 2016. I flere felter blev antallet flerdoblet dog med undtagelse af prøvelfelterne 4 og 8 hvor artsantallet var det samme i begge registreringer.

I prøvelfelt 11 blev der, som i det eneste af prøvelfelterne registreret færre arter i 2020 end i den første registrering i 2016. Her ændres artsantallet fra 28 til 26.

Forskellen mellem antallet af arter i prøvelfelterne varierer betragteligt. Foruden de ovennævnte uden forskel, ligger forskellen mellem 1 (prøvefelt 9) og 17 (prøvefelt 5).

Billebo-klaseskærm fundet i vandhullet i F2 er ikke tidligere observeret i Maglemosen
D. 3. maj 2020

Der er i monitoringen ikke foretaget en systematisk registrering af mosser, hverken i 2015/2016 eller i 2020. De arter af mosser der er fundet i enkelte af prøvelfelterne er ikke medtaget i beregningerne og statistikken der således udelukkende er lavet på registreringerne af karplanter. Mosserne fremgår dog af artslisterne i bilag 2.

For statistisk at vurdere forskellene er der lavet en parret t-test på værdierne. Forskellene i antallet af arter i prøvelfelterne blev fundet til at være statistisk signifikant med en signifikansniveau på $P > 0,02$.

Da prøvelfelt 9 ligger uden for folden og i et ikke-græsset område viser det ikke en udvikling som skyldes en effekt opstået grundet ændret græsning og prøvelfeltet er derfor ikke medtaget i beregningerne.

Overvågning med dronflyvning

Der blev i 2016 foretaget overflyvning af Maglemosen. Denne overflyvning blev gentaget i 2020.

De to overflyvninger blev foretaget henholdsvis d. 8. september 2016 og d. 1. september 2020. Droneflyvninger er bevidst forsøgt foretaget på samme tid af året for bedre at kunne lave sammenligninger af billederne.

Dronen er blevet fløjet op over hver botaniske prøveflade op til 10 meters højde, hvilket blev gjort i både 2016 og 2020.

I 2020 er der ligeledes fløjet mellem flere af prøvefladerne mens der er blevet filmet. Der er fløjet fra punkt:

- 1 - 2
- 2 - 3
- 3 - 4
- 4 - 5
- 5 - 6
- 7 - 9
- 8 - 9
- 11 - 7

Derudover er der fløjet hen over Maglemosen i forskellige højder, hvorfra der er taget panoramafotos ud over området. Dette blev gjort for både den nordlige del af Maglemosen (F1 og F2) samt for den sydlige del (F3 og F4).

Panoramabilleder af den nordlige del af F3 i østlig retning.

Øverst d. 1. september 2020

Nederst d. 8. september 2016

Foto: Lars Maltha

Kvæget har græsset og trampet i den lavvandede del hvilket har skabt gode levesteder for flere arter (th). Udover lille vandsalamander er der fx blomstrende vandrøllike og den halvsjældne skærmpilante billebo-klaseseskærm (over) er også dukket op. Muligvis er det frø fra en frøbank på vandhulsbunden, som er vækket til live fra deres spirehvile af dyrenes lette optrampning. D. 3 maj 2020

Padder

Der var ikke i overvågningsprogrammet planlagt registrering af padder. Men i forbindelse med fugleovervågningen blev der sporadisk eftersøgt padder i en række vandhuller og vandfyldte lavninger rundt om i området. Undersøgelserne blev udelukkende foretaget af ren nysgerrighed og på eget initiativ.

Padderegistreringerne blev foretaget af Lars Maltha Rasmussen, Tidal Consult og Anders N. Michaelsen, Natur360.

Der blev udsat ruser med knæklys d. 2. maj 2020 som den efterfølgende morgen d. 3. maj 2020 blev røgtet (se kort 4 - oversigt over vandhuller der blev undersøgt).

Der blev registreret lille vandsalamander i østsiden af søen i F2, et sted som det græssende kvæg har åbnet op med græsningen så der kommer lys til denne lavvandede del af vandfladen.

Tv. Lars Maltha fisker en salamanderfælde op af vandhullet i F1
Th. Fælden undersøges og det konstateres at der er fanget en lille vandsalamander
Dyrene udsættes i samme vandhul umiddelbart efter fælden er røgtet
D. 2. maj 2020

Et panoramabillede af F3 i vestlig retning.
D. 2. juni 2020. Foto: Lars Maltha

Analyse og konklusioner 2015 - 2020

Græsning

Græsningen har gennem hele projektperioden haft flere effekter både af den forventede og ønskede slags. Den frygtede kolonisering af få kraftigt voksende og høje arter efter at store dele af pilekrattene blev fjernet med ét slag vinteren 2014-15, blev forhindret gennem højt græsningstryk i sommerhalvåret. Der er herefter sket en nedtrapning i antallet af græssende dyr og en udvikling med gradvist øget udbredelse og forekomst af en lang række arter karakteristiske for naturlige, plantesamfund.

I prøvefladerne ses en meget klar udvikling med fremgang i antallet af arter i hver prøveflade. Fremgangen er hovedsaglig sket ved kolonisering med bredbladede urter, og det har tydeligt kunne ses i store dele af området i form af øget blomstring.

Blomstringen har været særligt markant på de tidspunkter hvor græsningstrykket har været sat ned i intensitet. Dette er sket i kortere perioder når dyrene fx har været flyttet rundt mellem foldene i sommerhalvåret. Men det er også sket ved indførsel af praksis med helårsgræssende kvæg og dermed mere permanent nedsat intensitet, som det foregik i F3-folden fra foråret 2019 og frem til januar 2021. Den ekstensive græsning fordrer således væksten af de bredbladede urter, der giver anledning til den øgede blomstring med et øget potentiale for bl.a. nektarsøgende insekter til følge.

Der har gennem projektperioden også været områder hvor der er sket fremgang af lyse-siv. Lyse-siv har dog været i tilbagegang efter ændringen af græsningsregimet hvor dyrene fik lov til at gå i F3 om vinteren, da kvæg særligt spiser dem i januar-marts.

Lidt den sammen tendens med først en fremgang og efterfølgende en tilbagegang ved vintergræsning, kan ses i områder hvor der fra starten har været stærk dominans af kær-star. I disse områder har der været store mængder opbobet førne som nærmest totalt har dækket for lys til jordoverfladen. Her er

OPTIMAL GRÆSNING FOR NATUREN

Den mest naturvenlige indretning af græsningen består i at have det antal dyr i naturområdet, som kan overleve vinteren med den plantevækst der er i området, og uden at man tilskudsforer. I store og varierede naturområder med vildtlevende dyr, kan man finde ud af hvor dette niveau ligger ved at lade dyrene selv regulere bestandsstørrelsen gennem tilvækst og død. For at undgå at dyrene dør af sult, kan man regulere dyrene reaktivt ved at fjerne svækkede dyr fra området inden dette sker. Så er det naturligvis vigtigt at dyrene ikke kommer ind i området igen. Det kaldes reaktiv forvaltning, og er i modsætning til proaktiv forvaltning, hvor man skyder så stor en del af bestanden at man er helt sikker på at der er mad nok til resten vinteren igennem. I små naturområder må man sigte efter nogenlunde samme tæthed af dyr (100-150 kg per ha) og så må man evaluere om det passer nogenlunde med den mængde plantevækst der er til rådighed vinteren igennem. Det er vigtigt at man sammenstykker græsningsområderne sådan at der både er vådområder og tørre bakker og både lysåben vegetation og vedplanter, der danner lægivende krat og skov. Vedplanterne er også en vigtig føderessource (olden, æbler, kviste, bark, knopper) i vinterhalvåret. Næstefter en naturlig tæthed af planteædere som ikke fodres, bør man tilstræbe en variation af planteædere. Her er det oplagt at kombinere store græssere som heste, kvæg og bison med mellemstore græssere og nippere som krondyr, dådyr og rådyr. Men det er klart at hvis man har mange vådområder, vandløb og sumpskove med pil og birk, er det også oplagt at tænke over muligheden for elg, vandbøffel eller bæver. (Læs mere i "Virkemiddelkatalog for Natur, 2019")

Solopgang over F2. D. 3 maj 2020

det først for alvor sket en ændring efter dyrene har vintergræsset og hvor de i januar-marts aktivt har søgt føde i netop disse områder.

Kvæget har både spist de nye skud og trampet det gamle førne godt ned i den bløde jordbund. Der er således samtidig skabt en tuet og mere varieret jordbundsstruktur der har været med til at skabe flere mikrohabitater og dermed skabt mulighed for at mange andre arter har kunnet etablere sig i området.

Der er også set bid og skrælning af bark især på pilekrattet, både i sommerhalvåret og i perioden med sen efterårs- og vintergræsning. Den tidlige græsning i april og maj har tiltrukket stæreflokke, og græssende dyr generelt har øget antallet af fugle omkring dyrene - man ser nærmest altid vipstjerter, rødhalse, stære og andre fugle i tæt tilknytning til dyrene, indimellem endda siddende på dem.

Den dynamik som de græssende dyr og især den mere naturlige græsning med relativt få dyr året rundt og uden fodring, vurderes at have spillet en afgørende rolle for den udvikling der er sket med fremgang i levesteder for både dyre- og plantearter i området.

Udsåning

Udviklingsprojektet er fortsat i 2020. Udsåningsfeltet blev udvidet med et nyt stykke lige nord for det gamle. Herudover blev der foretaget registrering af spiring fra første udsåning. Projektet fortsætter i 2021 og afrapporteres i særskilt regi.

Fællestur

Der blev, som i de andre år, afholdt en fællestur med tilstedeværelse af Anders N. Michaelsen, Natur360, Stig Englund, Michael Wessing og Jens Galby, Rudersdal Kommune, Jette Køhler, opsynsholder samt Marianne Villumsen, Birthe Holm samt Lene og Ole Blou, Maglemosen Naturforening.

I tidligere år er turen afholdt i starten af foråret, men blev i 2020 flyttet på grund af corona. Turen blev i stedet afholdt d. 25. august 2020.

Turen dækkede store dele af mosen og der blev talt om udviklingen samtidig med at den blev vist frem.

Temadag

Den 13. august 2020 blev afholdt en temadag om naturpleje arrangeret af Agrovi, Københavns Universitet og Rudersdal Kommune. Dele af arrangementet fandt sted i Maglemosen. Her blev der fortalt om rydningsprojektet der blev gennemført i 2015, og hvordan arealet efterfølgende er blevet afgræsset. Til stede på arrangementet var omkring 55 deltagere fordelt på kommunale naturforvaltere, dyreholdere, universitetsansatte forskere, lokale borgere involveret i projektet, repræsentanter fra Landbrugsstyrelsen m. fl.

Botanisk monitoring

Den botaniske monitoring viser, at der flere steder i Maglemosen er sket store ændringer i flora og vegetationsstrukturer. Det gælder både med hensyn til antallet af arter, men også sammensætningen af arter inden for de enkelte prøvefelter.

Der er for alle felter registreret flere arter i 2020 end det der blev registreret i 2015-16, med undtagelse af prøvefelt 4, hvor artsantallet var uændret.

Der ligger i øvrigt mange flere muligheder for at analysere yderligere på de data der er genereret i forbindelse med den botaniske monitoring. Det kunne bl.a. være interessant at analysere på hvilke arter der er kommet og forsvundet i prøvefelterne. Det kunne være gennem fx Ellenbergværdier eller DCE-værdier.

Lille vandsalamander observeret i vandhullet i F2. D. 3 maj 2020

En rødhals spejder efter mad fra toppen af en hegnspæl

Foto: Lars Maltha

Droneoverflyvningerne af de enkelte felter viser også en klar forandring af vegetationsstrukturen i langt de fleste prøvefelter.

For nogle prøvefelter er vegetationsstrukturen tilsyneladende blevet mere tuet og varieret (prøvefelt 2, 3 og 5) og der er sket en markant ændring i antallet af arter. Det gør sig særligt gældende for felter, hvor der indledningsvist stod store bestande af gyldenris eller hvor der forud for græsningen havde været foretaget rydning af vedplanter.

Padder

Der findes kun meget sparsomt med observationer af padder i Maglemosen. Det kunne derfor være interessant at gennemføre en mere målrettet registrering af padder i området.

Der er igangsat padderegistreringer i april 2021, hvor der målrettet vil være fokus på at registrere og kortlægge padder i Maglemosens vandhuller.

Se i øvrigt rapporten over ynglefugletællinger i Maglemosen 2020, for yderligere oplysninger.

Fugle

Formålet med ynglefugleregistreringerne i 2017 var at kortlægge ynglefuglene og give en aktuel status, så kommende naturplejetiltag bedst muligt kunne tage hensyn til disse. Registreringerne er i 2020 fulgt op med det formål at kunne vurdere de mulige ændringer i fuglelivet, der er sket som et resultat af de plejeforanstaltninger der har været foretaget i området siden 2017.

Siden 2017 er antallet af observerede arter steget med 7 nye arter fra 36 i 2017 til 43 i 2018 af mulige sandsynlige og sikre ynglefugle. Der er således fortsat et rigt fugleliv i Maglemosen

I 2017 blev fasan, vibe, dobbeltbekkasin og grønsisken registreret som mulige eller sandsynlige ynglefugle, men ingen af disse blev registreret i 2020. Derimod blev tårnfalk, skovsneppe, torsanger, havesanger, rørsanger, nattergal, græshoppesanger, sumpmejse, halemejsje, gråspurv og dompap registreret i 2020 men ikke tilbage i 2017.

Hovedparten af de ynglende fugle i 2020 udgøres af spurvefugle, der er tilknyttet de busk- og træbevoksede områder. Rørhøns og grågåsyngler i forbindelse med vandflader, og er tilknyttet moseområdet mod nord. Rørspurv, rørsanger, kæranger og græshoppesanger yngler fortrinsvis i et forholdsvis tørre rørbevoksede områder.

Det blev i afrapporteringen for sæsonen 2017 vurderet, at det ville være sandsynligt at få ynglende dobbeltbekkasin, vibe eller andre engfugle i mosen i 2018. Vurderingen blev givet da der i 2017 bl.a. blev hørt to par dobbeltbekkasin spillende ved et besøg i april. Der blev ikke foretaget nogen decideret overvågning i 2018 og 2019, men da hverken dobbeltbekkasin eller vibe blev hørt eller set nogen af årene, vurderes det at de ikke har ynglet i området i den periode. Der blev heller ikke gjort nogen observationer af nogen af de to arter i 2020, bortset fra en flok rastende viber i marts.

Rapporten om Ynglefugle i Maglemosen ved Vedbæk 2020 omtales ikke nærmere i denne sammenhæng men er vedlagt som bilag.

Øverst. En Rødstjert (han) spejder efter føde i det tidlige forår.

Nederst. Der blev ved besøgene sidst i maj observeret jagende skovhornugle over engene. Samtidig blev der hørt store unger i en skovtykning lige syd for Gøngehusvej

Foto: Lars Maltha

Anbefalinger for 2021*

1. Opstarte græsning syd for Maglemoserenden, hvor der findes rester af rigærsvegetation og trykvand i overfladen. Evt. inddrage Maglemoserenden i græsningen og ikke frahegne vandløbet.
2. Udvide storfolden i nordvesthjørnet med det lille skovstykke og del af græsningsarealet øst for.
3. Følge op på den nye praksis med helårsgræsning som det i 2016-2020 blev gjort i samarbejde med Jette Køhler og med supplerende besøg ved behov udført af Krat og Ko eller Natur360.
4. Overveje muligheden for at stimulere interessen hos dyrene ved at foretage afbrænding på strategiske steder, som dyrene normalt fravælger, eller øget afgræsning ønskes, fx. på steder hvor dyrenes ikke afgræsser hårdt nok om vinteren, bl.a. i Maglemoserenden, hvis græsning realiseres her.
5. Undersøge om slåning langs stierne bedre kan tilrettelægges i forhold til biodiversitet og oplevelsesværdi. Er opsamling muligt og kan der slås udenom blomsterrige partier i perioder?
6. Følge op på etableringen af forsøgsfelt med udsåede, hjemmehørende arter på mark i F1-folden.
7. Få en bedre klarlægning af hydrologien lidt nøjere og se om der skal ske forandringer med grøfternes og hele områdets afvanding.
8. Løse problemet med at der står vand i og omkring læskuret med øget erosion til følge.
9. Etablere passage-overgange over grøfterne til dyrene for at fordele slid fra dyrenes færdsel og tramp bedre.
10. Undersøge mulighederne for at etablere paddeskrab/paddevandhuller i den østlige udvidelse af storfolden

* Punkter for anbefalinger 2021 er nummeret, men fremgår ikke i en prioriteret rækkefølge.

Litteratur

Ejrnæs, R., Petersen, A.H., Bladt, J., Bruun, H.H., Moeslund, J.E., Wiberg-Larsen, P. & Rahbek, C. (2014). Biodiversitetskort for Dan-mark. Udviklet i samarbejde mellem Center for Makroøkologi, Evolution og Klima på Københavns Universitet og Institut for Bioscience ved Aarhus Universitet. Aarhus Universitet, DCE, 96 s. – Videnskabelig rapport fra DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi nr. 112, <http://dce2.au.dk/pub/SR112.pdf>

Ejrnæs, R; Bruun, HH; Heilmann-Clausen, J; Strandberg, B. (2019). Virkemiddelkatalog for natur: De vigtigste mål i biodiversitetsforvaltningen og deres tilhørende virkemidler. Aarhus Universitet. https://static-curis.ku.dk/portal/files/235074225/virkemiddelkatalog_for_natur.pdf

Hodder, KH & Bullock, JM. (2009). Really wild? Naturalistic grazing in modern landscapes. British Wildlife - June 2009. <https://core.ac.uk/download/pdf/75394.pdf>

Vermeulen, R. (2015). Natural grazing - practices in the rewilding of cattle and horses. FREE Nature. <https://www.rewildingeurope.com/wp-content/uploads/2015/07/Natural-grazing-%E2%80%93-Practices-in-the-rewilding-of-cattle-and-horses.pdf>

Bilag 1 - Oversigt over dyr i foldene

Tabeloversigt over antallet af køer, kalve og heste i de fire græsningsfolde. Felter med minustegn (-) indikerer, at dyrene er på stald. I 2019 har hele arealet af foldene F1 og F2 været græsset, hvilket er første år med græsning på det fulde areal.

Fold	Areal ha	Dyr	januar			februar			marts			april			maj			juni			
			pri	med	ult	pri	med	ult	pri	med	ult	pri	med	ult	pri	med	ult	pri	med	ult	
F1.Henriksholm Nord - vest	8,9	Køer	-	-	-	-	-	-	-	-	-	10	23	23	0	-	-	-	7	7	0
		Kalve	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	0	-	-	-	2	2	0
F2.Henriksholm Nord - øst	5,9	Køer	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0	-	-	23	7	0	0	0	0	7
		Kalve	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0	-	-	2	2	2	0	0	0	2
F3. Henriksholm Syd - vest	29,7	Køer	12	12	12	0	-	-	-	-	-	12	12	12	11	11	11	11	11	11	11
		Kalve	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	3	4	5	5	5	5	5	5
F4. Henriksholm Syd - øst	6,6	Køer	-	-	-	12	12	12	12	12	12	0	-	-	0	0	5	5	5	5	5
		Kalve	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0	-	-	0	0	4	4	4	4	4

Fold	Areal ha	Dyr	juli			august			september			oktober			november			december		
			pri	med	ult	pri	med	ult	pri	med	ult	pri	med	ult	pri	med	ult	pri	med	ult
F1.Henriksholm Nord - vest	8,9	Køer	0	7	7	7	7	12	0	0	0	0	16	16	16	16	16	0	0	0
		Kalve	0	2	2	2	2	2	2	0	0	2	2	2	2	2	2	2	0	0
F2.Henriksholm Nord - øst	5,9	Køer	7	0	0	0	0	0	12	12	12	16	0	0	0	0	16	16	16	16
		Kalve	2	0	0	0	0	0	2	2	2	2	0	0	0	0	0	0	0	2
F3. Henriksholm Syd - vest	29,7	Køer	11	11	11	11	11	18	17	17	17	17	17	17	17	17	17	17	17	15
		Kalve	5	5	5	5	5	9	9	9	10	10	10	10	10	11	11	11	11	11
F4. Henriksholm Syd - øst	6,6	Køer	5	5	5	7	7	6	6	6	6	6	6	6	6	2	2	2	2	0
		Kalve	4	4	4	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	2	2	2	2	0

Bilag 2 - gennemgang af prøveflader

De følgende sider indeholder en gennemgang af de 11 prøveflader, hvorpå der er foretaget en botanisk monitoring i 2016 og 2020.

Gennemgangen er foretaget i den numeriske rækkefølge af prøvefelterne.

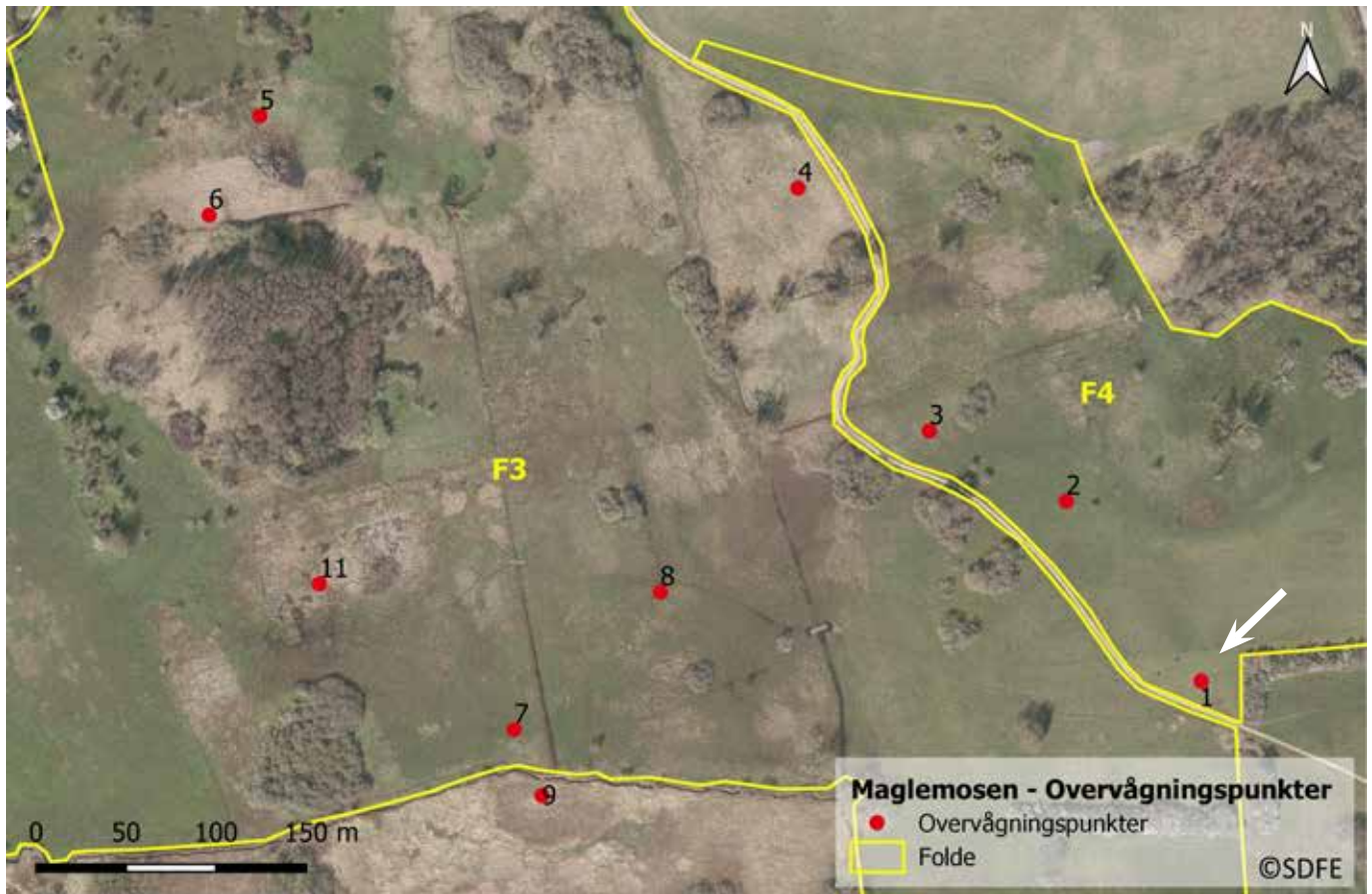
For hvert prøvefelt er der lavet korte beskrivelser af udviklingen i artsantallet og evt. kort om arterne samt beskrivelser af vegetationsstrukturen og den udvikling i prøvefeltet.

Derudover er der forsøgt at lave korte vurderinger af græsningens effekt på de enkelte prøvefelter.

Vurderingerne støttes op med billeddokumentation af prøvefelterne i henholdsvis 2015-16 og 2020. Der er fremstillet billedmateriale taget fra jorden samt fra dronen.

For hvert prøvefelt er der lavet en artsliste, der angiver hvilke arter der er fundet i feltet i hvilket år. Arter markeret med grøn er fundet i begge registreringer.

Prøvefelt 1

Fotos: 2015 - stationsfoto d. 23. september. 2016 - 2m: d. 7. september. 2020 - 2m & stationsfoto: d. 1. september.

Beskrivelse af udviklingen i botanik og struktur

Prøvefelt 1 ligger i naturtypen fersk eng og der blev i 2015 registreret 11 arter. Området var i 2015 domineret af sildig gyldenris efterfulgt af græsser og siv og med et fåtal af bredbladede urter.

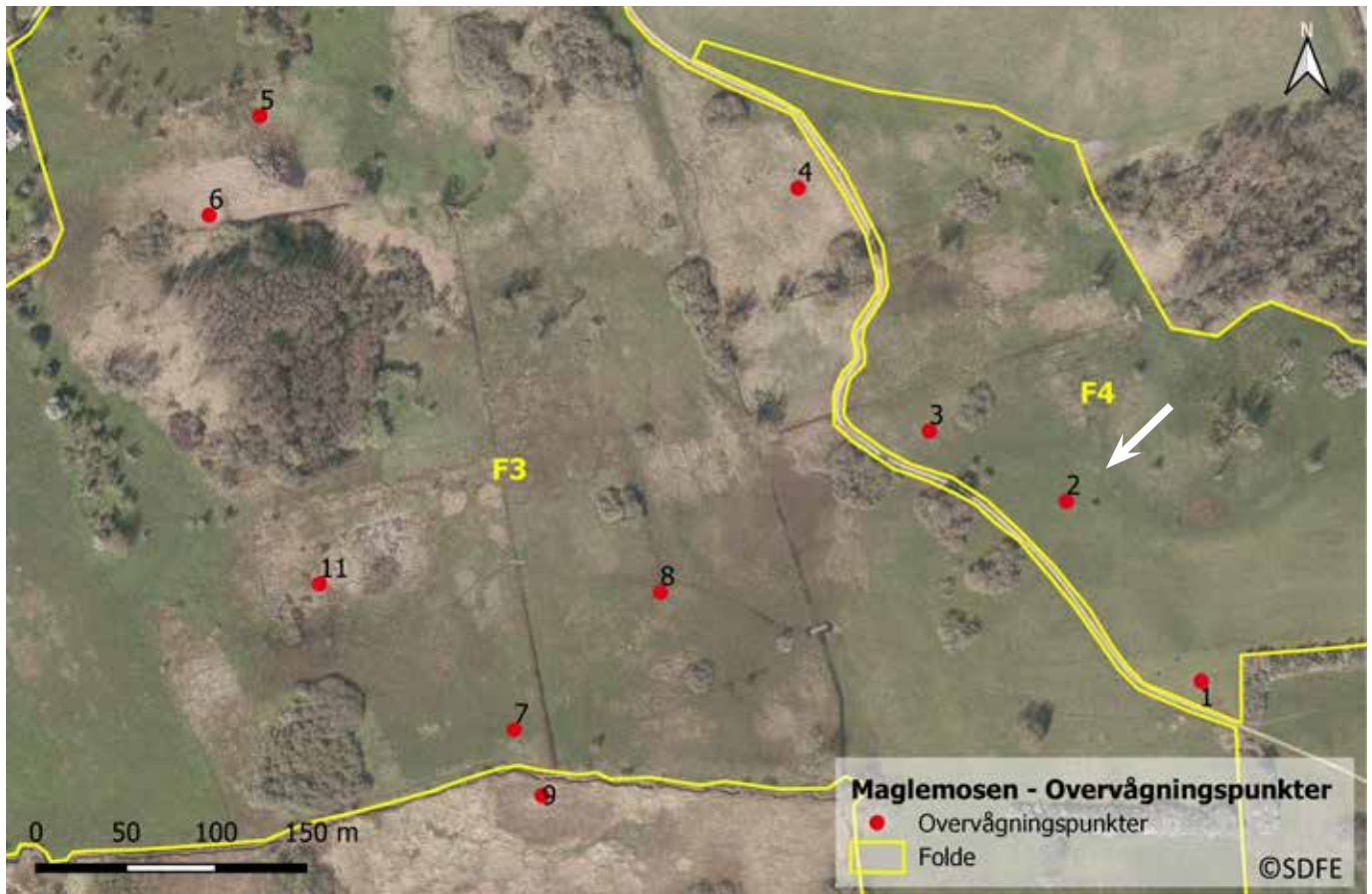
I 2020 blev der registreret 20 arter og bestanden af gyldenris var faldet til få individer. Feltet er nu domineret af forskellige arter af græsser efterfulgt af mange kongepen.

Vegetationsstrukturen er blevet væsentligt mere varieret med partier med lavt voksende arter og partier med højere vegetation. Jordbundsstrukturen er blevet en smule mere varieret, primært forårsaget af dyrenes tramp.

Græsningen har bevirket en markant nedgang i bestanden af sildig gyldenris. Det er netop nedgang i bestanden af gyldenris der har givet muligheder for en væsentlig forøgelse af antallet af arter.

Dansk navn	Videnskabeligt navn	Felt 1 - 2015	Felt 1 - 2020
Almindelig hvene	<i>Agrostis capillaris</i>		X
Draphavre	<i>Arrhenatherum elatius</i>	X	X
Grøn høgeskæg	<i>Crepis capillaris</i>		X
Mose-bunke	<i>Deschampsia caespitosa</i>		X
Almindelig kvik	<i>Elytrigia repens</i>		X
Ager-padderok	<i>Equisetum arvense</i>	X	
Rød svingel	<i>Festuca rubra</i>		X
Burre-snerre	<i>Galium aparine</i>	X	
Feber nellikerod	<i>Geum urbanum</i>	X	
Fløjlgræs	<i>Holcus lanatus</i>	X	X
Almindelig kongepen	<i>Hypochaeris radicata</i>		X
Tudse siv	<i>Juncus bufonius</i>	X	
Lyse-siv	<i>Juncus effusus</i>	X	X
Gul fladbælg	<i>Lathyrus pratensis</i>		X
Eng-rottehale	<i>Phleum pratense subsp. pratense</i>	X	X
Lancet-vejbred	<i>Plantago lanceolata</i>		X
Eng-rapgræs, kollektiv art	<i>Poa pratensis</i>	X	X
Bidende ranunkel	<i>Ranunculus acris</i>		X
Glat hunde-rose	<i>Rosa canina subsp. canina</i>		X
Kruset skræppe	<i>Rumex crispus</i>		X
Sildig gyldenris	<i>Solidago gigantea</i>	X	X
Rejnfan	<i>Tanacetum vulgare</i>	X	X
Vejmælkebøtter	<i>Taraxacum sect. Taraxacum</i>		X
Hvid-kløver	<i>Trifolium repens</i>		X

Prøvefelt 2

Fotos: 2015 - stationsfoto: d. 23. september. 2016 - 2m: d. 7. september. 2020 - 2m & stationsfoto: d. 1. september.

Beskrivelse af udviklingen i botanik og struktur

Prøvefelt 2 ligger i naturtypen fersk eng og der blev i 2015 kun registreret 6 arter. Området var i 2015 domineret af sildig gyldenris og generelt artsfattigt, med arter i den næringstolerante og konkurrencedygtige kategori herunder bl.a. draphavre, stor nælde, hindbær og agertidse.

I 2020 blev der registreret 15 arter. Gyldenris findes nu kun i fåtal og feltet fremstod mere græsdomineret med et indslag af urter. Der er også opstået en mere tuet vegetationsstruktur.

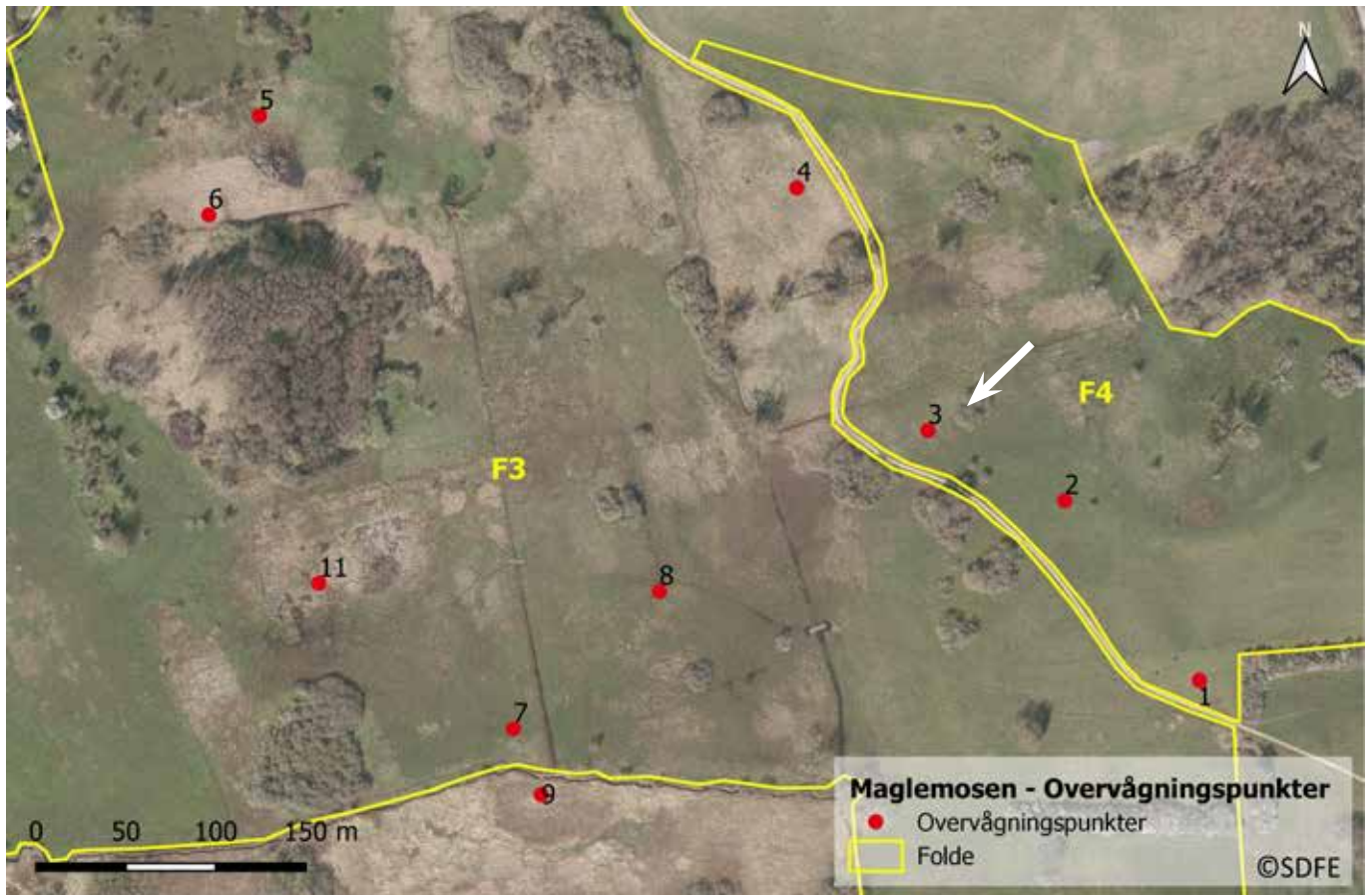
Græsningen har bevirket en markant nedgang i bestanden af sildig gyldenris, så der nu er plads til flere arter.

Vegetationsstrukturen er således blevet væsentligt mere varieret med partier med lavt voksende arter og partier med højere vegetation. Jordbundsstrukturen er blevet en smule mere varieret, primært forårsaget af dyrenes tramp.

Kvægets tramp har bevirket en ændring i strukturen der nu fremstår væsentligt mere tuet og knoldet og dermed med flere mikrohabitater.

Dansk navn	Videnskabeligt navn	Felt 2 - 2015	Felt 2 - 2020
Almindelig hvene	<i>Agrostis capillaris</i>		X
Løgekarse	<i>Alliaria petiolata</i>	X	
Eng-rævehale	<i>Alopecurus pratensis</i>		X
Draphavre	<i>Arrhenatherum elatius</i>	X	X
Almindelig hønsetarm	<i>Cerastium fontanum var. vulgare</i>		X
Ager-tidse	<i>Cirsium arvense</i>	X	X
Grøn høgeskæg	<i>Crepis capillaris</i>		X
Mose-bunke	<i>Deschampsia cespitosa</i>		X
Rød svingel	<i>Festuca rubra</i>		X
Korsknap	<i>Glechoma hederacea</i>		X
Fløjlsgræs	<i>Holcus lanatus</i>		X
Lyse-siv	<i>Juncus effusus</i>		X
Hindbær	<i>Rubus idaeus</i>	X	
Kruset skræppe	<i>Rumex crispus</i>		X
Sildig gyldenris	<i>Solidago gigantea</i>	X	X
Vejmælkebøtter	<i>Taraxacum sect. Taraxacum</i>		X
Stor nælde	<i>Urtica dioica</i>	X	X

Prøvefelt 3

Fotos: 2015 - stationsfoto: d. 23. september. 2016 - 2m: d. 7. september. 2020 - 2m & stationsfoto: d. 1. september.

Beskrivelse af udviklingen i botanik og struktur

Prøvefelt 3 ligger i naturtypen mose/kær og i 2015 blev der registreret 16 arter. Den nordlige del af feltet var domineret af sildig gyldenris og tagrør. Den øvrige flora af bredbladede urter karakteristiske for kær, var rimelig med potentiale for at blive god.

I 2020 blev der registreret 21 arter og feltet fremstod væsentligt mere divers. Der var markant færre gyldenris og området fremstod mindre tagrørsmindret og med en større andel af bredbladede urter.

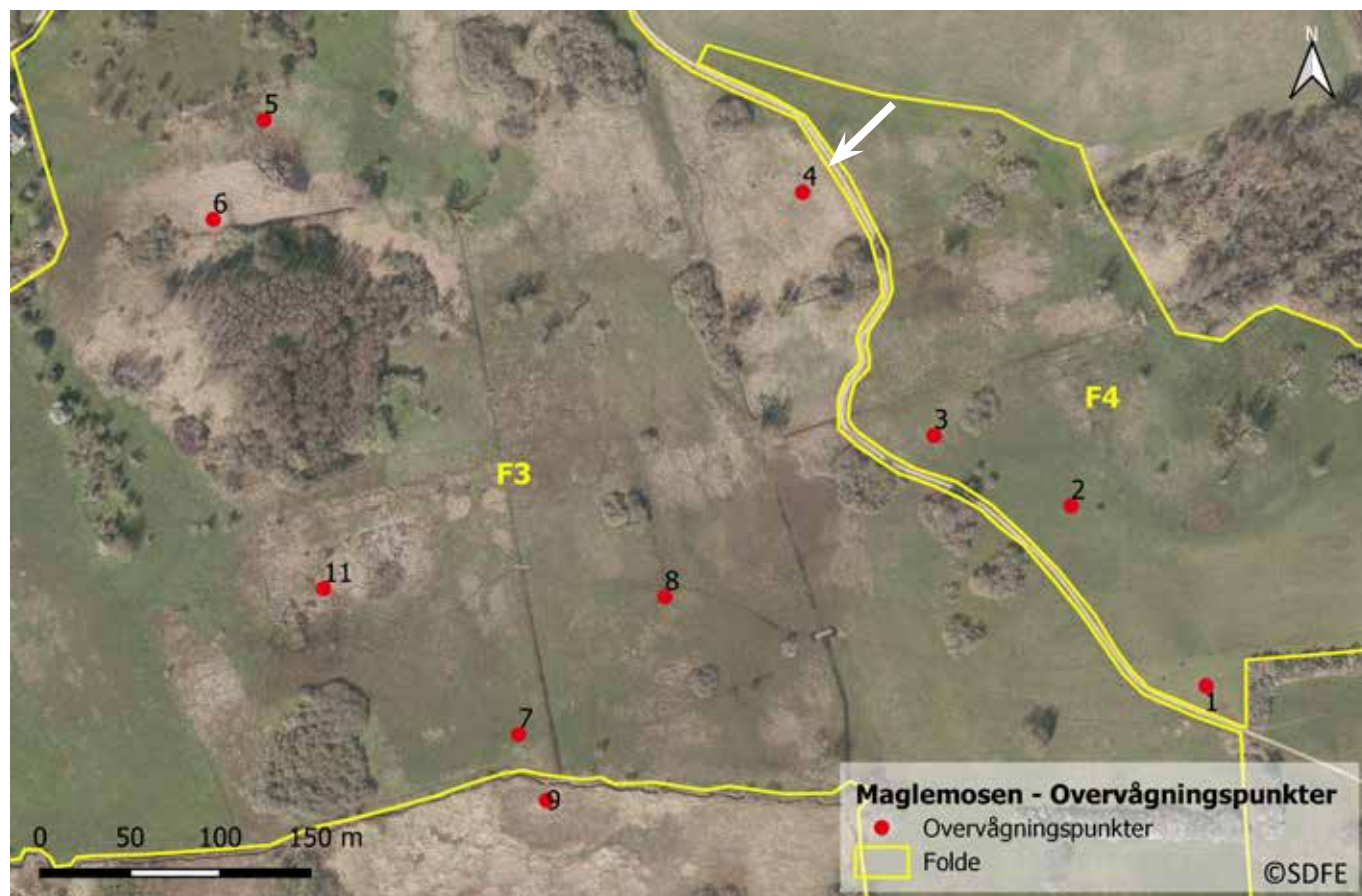
Vegetationsstrukturen er blevet væsentligt mere varieret med partier med lavt voksende arter og partier med højere vegetation. Jordbundsstrukturen er blevet en smule mere varieret, primært forårsaget af dyrenes tramp.

Græsningstrykket i feltet synes større i 2020, hvilket efterlader mindre førne og dermed lukker mere lys ned til bunden til fordel for en mere lyskrævende urtevegetation.

Græsningen har ligeledes bevirket en markant tilbagegang for sildig gyldenris, der nu ikke længere dominerer prøvefeltet. Tilbagegangen i bestanden af gyldenris har givet muligheder for flere og andre arter at etablere sig i feltet.

Dansk navn	Videnskabeligt navn	Felt 3 - 2015	Felt 3 - 2020
Eng-rævehale	<i>Alopecurus pratensis</i>		X
Gåse-potentil	<i>Argentina anserina</i>		X
Eng-rørhvene	<i>Calamagrostis canescens</i>		X
Toradet star	<i>Carex disticha</i>	X	X
Håret star	<i>Carex hirta</i>	X	X
Top-star	<i>Carex paniculata</i>		X
Ager-tidsel	<i>Cirsium arvense</i>	X	
Kål-tidsel	<i>Cirsium oleraceum</i>	X	X
Mose-bunke	<i>Deschampsia cespitosa</i>		X
Almindelig kvik	<i>Elytrigia repens</i>	X	
Dunet dueurt	<i>Epilobium parviflorum</i>		X
Dueurt sp.	<i>Epilobium sp.</i>	X	X
Kær-padderok	<i>Equisetum palustre</i>	X	
Almindelig mjøddurt	<i>Filipendula ulmaria</i>		X
Korsknap	<i>Glechoma hederacea</i>	X	X
Fløjlgræs	<i>Holcus lanatus</i>		X
Lyse-siv	<i>Juncus effusus</i>		X
Gul fladbælg	<i>Lathyrus pratensis</i>	X	X
Kattehale	<i>Lythrum salicaria</i>		X
Rørgræs	<i>Phalaris arundinacea</i>	X	
Tagrør	<i>Phragmites australis</i>	X	X
Eng-rapgræs, kollektiv art	<i>Poa pratensis</i>	X	X
Hindbær	<i>Rubus idaeus</i>	X	
Kruset skræppe	<i>Rumex crispus</i>		X
Sildig gyldenris	<i>Solidago gigantea</i>	X	X
Hvid-kløver	<i>Trifolium repens</i>	X	
Stor nælde	<i>Urtica dioica</i>	X	
Muse-vikke	<i>Vicia cracca</i>		X

Prøvefelt 4

Fotos: 2015 - stationsfoto: d. 23 september, 2016 - 2m: d. 8. september, 2020 - 2m d. 1. september, 2020 - stationsfoto: d. 18. august.

Beskrivelse af udviklingen i botanik og struktur

Prøvefelt 4 ligger i naturtypen mose/kær og i 2015 blev der registreret 15 arter. Området forekom ret fugtigt og med et tuet moseparti. Feltet var domineret af forskellige arter af græsser og halvgræsser.

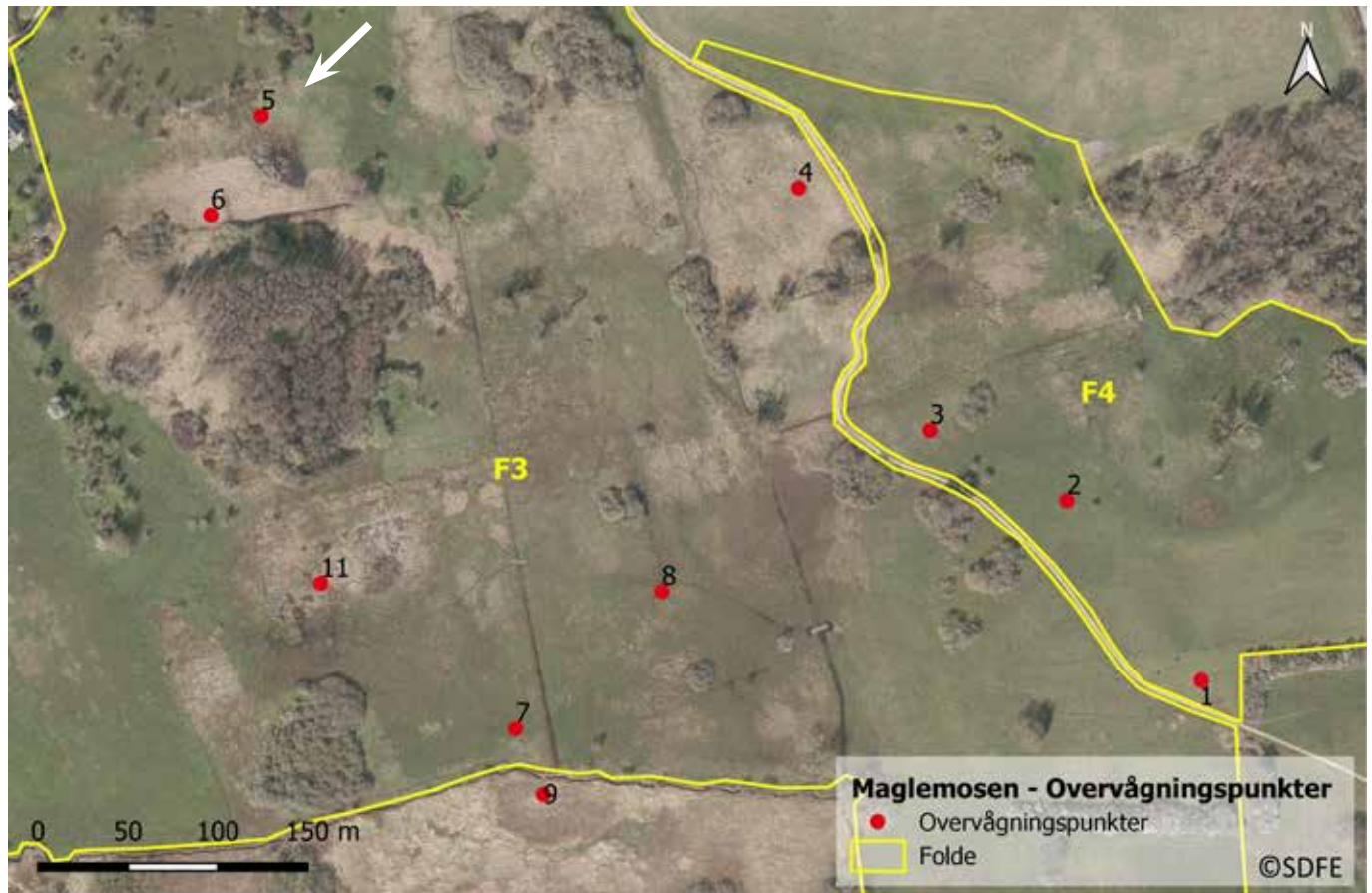
I 2020 var feltet fortsat let tuet med en græs-/halvgræsdomineret vegetation og uden ændring i artsantallet. Der var dog sket en ændring af artssammensætningen således, at ændringerne er en nedgang i blomstrende urter og altså en fremgang i græsser og halvgræsser.

Vegetationsstrukturen er umiddelbart blevet mere ensartet og domineres primært af relativt høje græsser, med kun få partier med lavt voksende arter. Jordbundsstrukturen har fra projektets start været relativt varieret, hvilket stadig er gældende.

Kreaturerne græsser kun svagt i feltet og tilsyneladende generelt i denne del af hegningen. Det er formentligt det, der er årsag til at feltet fortsat er domineret af græsser og halvgræsser.

Dansk navn	Videnskabeligt navn	Felt 4 - 2015	Felt 4 - 2020
Kryb-hvene	<i>Agrostis stolonifera</i>		X
Eng-rævehale	<i>Alopecurus pratensis</i>	X	X
Gåse-potentil	<i>Argentina anserina</i>	X	
Eng-rørhvene	<i>Calamagrostis canescens</i>	X	
Håret star	<i>Carex hirta</i>	X	X
Top-star	<i>Carex paniculata</i>		X
Kål-tidsel	<i>Cirsium oleraceum</i>	X	
Mose-bunke	<i>Deschampsia cespitosa</i>	X	X
Lådden dueurt	<i>Epilobium hirsutum</i>		X
Dunet dueurt	<i>Epilobium parviflorum</i>	X	X
Hamp hjortetrøst	<i>Eupatorium cannabinum</i>	X	
Rød svingel	<i>Festuca rubra</i>		X
Almindelig mjøddurt	<i>Filipendula ulmaria</i>	X	X
Korsknap	<i>Glechoma hederacea</i>	X	X
Humle	<i>Humulus lupulus</i>	X	X
Lyse-siv	<i>Juncus effusus</i>	X	X
Gul fladbælg	<i>Lathyrus pratensis</i>	X	X
Vand-mynte	<i>Mentha aquatica</i>	X	
Eng-rapgræs, kollektiv art	<i>Poa pratensis</i>	X	X
Kruset skræppe	<i>Rumex crispus</i>		X

Prøvefelt 5

Fotos: 2015- stationsfoto d. 23. september, 2016 - 2m: d. 8. september, 2020 - 2m: d. 1. september, 2020 - stationsfoto d. 18. august.

Beskrivelse af udviklingen i botanik og struktur

I prøvefelt 5 var der tidligt i 2015 blevet ryddet et pilekrat og området var fortsat ret vegetationsløst ved registreringen. Naturtilstanden vurderedes til ringe med et artsantal på kun 7 arter.

I 2020 blev der registreret 24 arter i prøvefeltet og området vurderes til at have en moderat naturtilstand, med en dækkende vegetation og spredte rød-el omtrent 2-3 meter høje. Få individer af gyldenris var begyndt at indfinde sig.

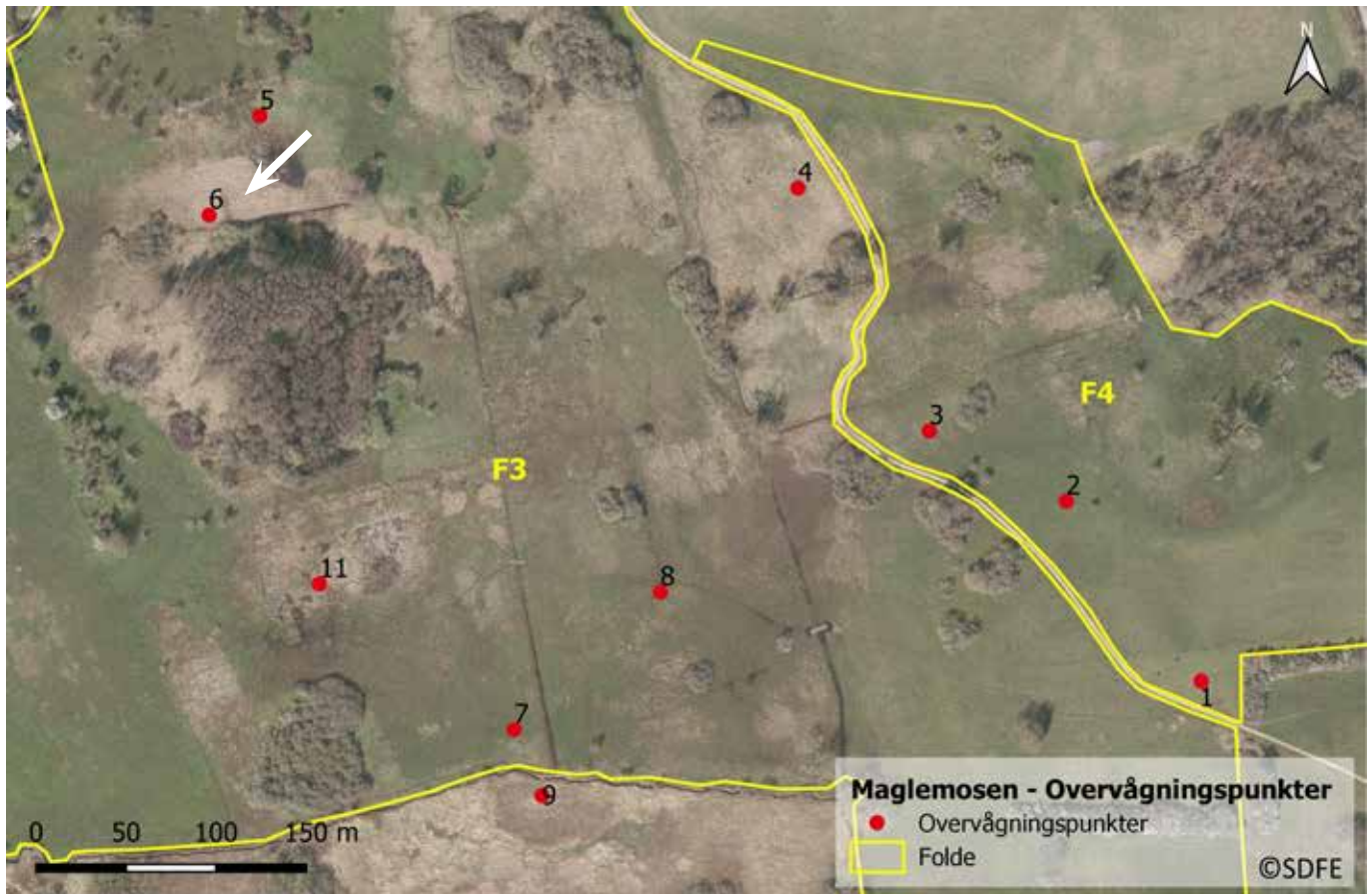
Der er sket en markant fremgang af antallet af arter, hvoraf mange er blomstrende urter.

Vegetationsstrukturen er blevet væsentligt mere varieret med mindre partier med lavt voksende arter og større partier med højere vegetation og vedplanteopvækst. Jordbundsstrukturen er blevet en smule mere varieret, primært forårsaget af dyrenes tramp.

Kvæget græsser tilsyneladende kun svagt i feltet, men der er spor efter tramp og de har ædt blomsterstandene på gyldenris. Det er meget positivt at gyldenris er på retur og at kvæget synligt græsser på arten i det meste af Maglemosen.

Dansk navn	Videnskabeligt navn	Felt 5 - 2015	Felt 5 - 2020
Kryb-hvene	<i>Agrostis stolonifera</i>	X	X
Rød-el	<i>Alnus glutinosa</i>	X	X
Eng-rævehale	<i>Alopecurus pratensis</i>	X	X
Gærde-snerle	<i>Calystegia sepium</i>		X
Håret star	<i>Carex hirta</i>		X
Top-star	<i>Carex paniculata</i>		X
Dunet steffensurt	<i>Circaea lutetiana</i>		X
Ager-tidsel	<i>Cirsium arvense</i>		X
Kål-tidsel	<i>Cirsium oleraceum</i>		X
Almindelig hundegræs	<i>Dactylis glomerata</i>		X
Mose-bunke	<i>Deschampsia cespitosa</i>		X
Lådden dueurt	<i>Epilobium hirsutum</i>		X
Dunet dueurt	<i>Epilobium parviflorum</i>		X
Almindelig hanekro	<i>Galeopsis tetrahit</i>		X
Feber nellikerod	<i>Geum urbanum</i>		X
Korsknap	<i>Glechoma hederacea</i>		X
Høj sødgræs	<i>Glyceria maxima</i>		X
Vinget perikon	<i>Hypericum tetrapterum</i>		X
Lyse-siv	<i>Juncus effusus</i>		X
Kattehale	<i>Lythrum salicaria</i>		X
Eng-rapgræs, kollektiv art	<i>Poa pratensis</i>		X
Lav ranunkel	<i>Ranunculus repens</i>		X
Kruset skræppe	<i>Rumex crispus</i>		X
Grå-pil	<i>Salix cinerea</i>		X
Pil sp.	<i>Salix sp.</i>	X	
Sildig gyldenris	<i>Solidago gigantea</i>	X	X
Stor nælde	<i>Urtica dioica</i>	X	
Tykbladet ærenpris	<i>Veronica beccabunga</i>	X	

Prøvefelt 6

2016 - 2 m

2020 - 2 m

2016 - stationsfoto

2020 - stationsfoto

Fotos: 2016 - 2m d. 8. september. 2016 - stationsfoto: d. 2. september. 2020 - 2m & stationsfoto: d. 1. september.

Beskrivelse af udviklingen i botanik og struktur

Prøvefelt 6 var i 2016 et kærstar-domineret moseareal og med en spredt vegetation af høj sødgræs og tagrør. Der blev ikke registreret yderligere arter end de 3 nævnte arter.

I 2020 var prøvefeltet fortsat domineret af kærstar, men med en betydeligt højere indslag af bredbladede urter, herunder bl.a. dunet dueurt, kattehale og burre-snerre.

Det samlede artsantal i 2020 var 10. Naturværdien blev dog stadig vurderet til at være ringe pga. den fortsatte dominans af kærstar og set i forhold til områdets potentiale.

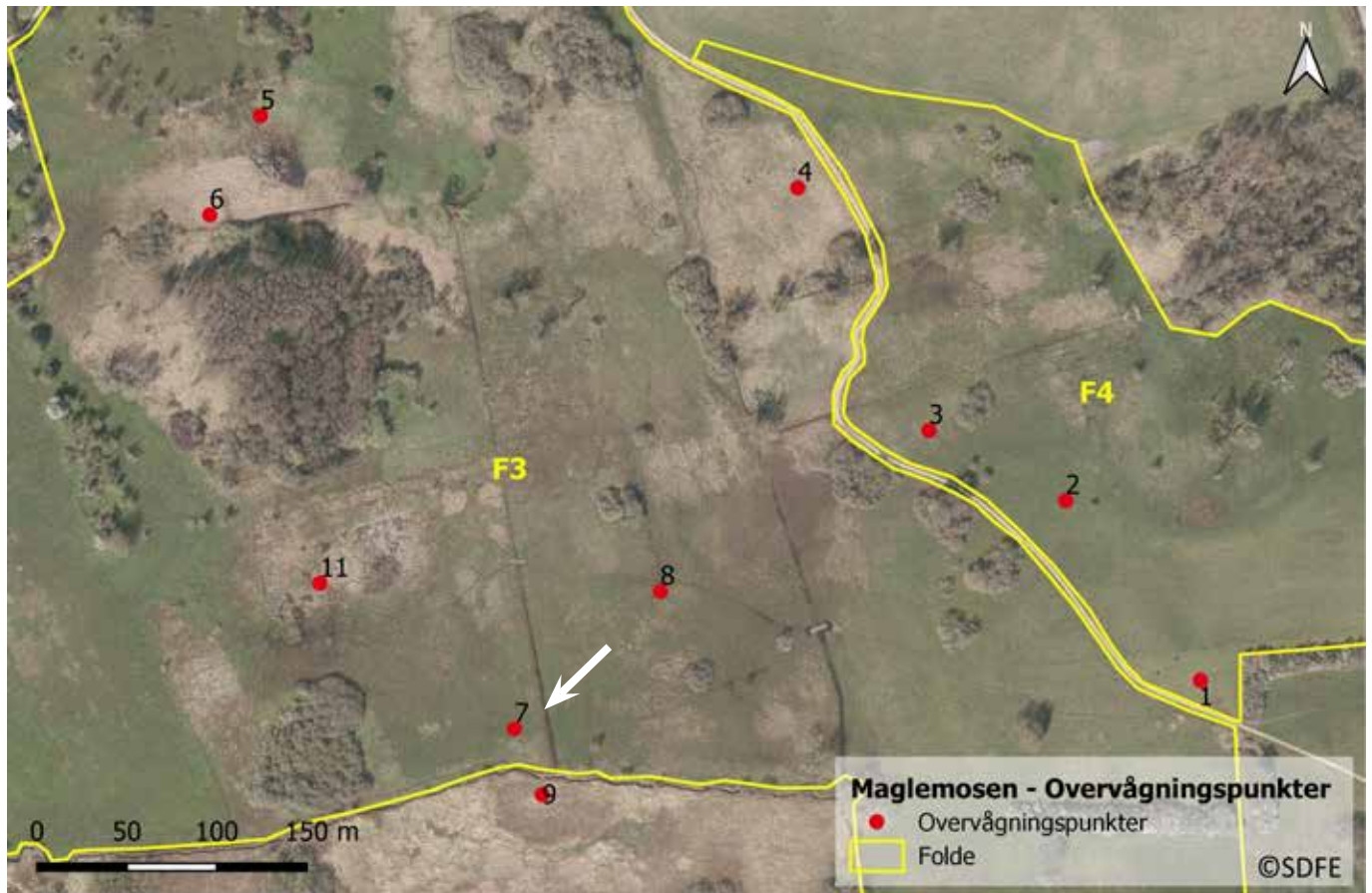
Det vurderes, at kvæget har skabt spiremuligheder for flere arter gennem moderat græsning og tramp, men at der først kan forventes en mere divers kær-vegetation når der forhåbentlig sker yderligere og øget påvirkning fra dyrene gennem vinterhalvåret.

Vegetationsstrukturen har ikke ændret sig noget nævneværdigt. Den domineres som nævnt fortsat af kærstar, men med mindre partier med lavt voksende arter. Jordbundsstrukturen er blevet en smule mere varieret, primært forårsaget af dyrenes tramp.

Med fremadrettet helårsgræsning er der mulighed for at dyrene søger hen i områder som dette, domineret af kærstar, i vinterhalvåret, hvilket vil være med til at øge lysinfaldet til jordbunden og give bedre spirings muligheder for nogle af de mere lavt voksende og lyskrævende urter.

Dansk navn	Videnskabeligt navn	Felt 6 - 2016	Felt 6 - 2020
Kryb-hvene	<i>Agrostis stolonifera</i>		X
Kær-star	<i>Carex acutiformis</i>	X	X
Lådden dueurt	<i>Epilobium hirsutum</i>		X
Dunet dueurt	<i>Epilobium parviflorum</i>		X
Ager-padderok	<i>Equisetum arvense</i>		X
Burre-snerre	<i>Galium aparine</i>		X
Høj sødgræs	<i>Glyceria maxima</i>	X	X
Kattehale	<i>Lythrum salicaria</i>		X
Tagrør	<i>Phragmites australis</i>	X	X
Stor nælde	<i>Urtica dioica</i>		X

Prøvefelt 7

Fotos: 2016 - 2m: d. 7. september. 2016 - stationsfoto: d. 2. september. 2020 - 2m: d. 1. september. 2020 - stationsfoto: d. 18. august.

Beskrivelse af udviklingen i botanik og struktur

Prøvefelt 7 var i 2016 et optrampet, græsset og fugtigt moseareal uden blankt vand hvor store mængder pilekrat var nyligt fjernet. Der blev i 2016 registreret 16 arter i prøvefeltet.

I 2020 var størstedelen af prøvefeltet domineret af tagrør og rørgræs.

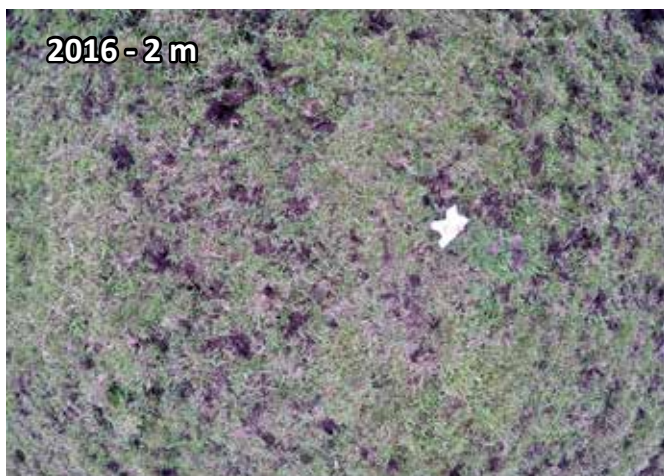
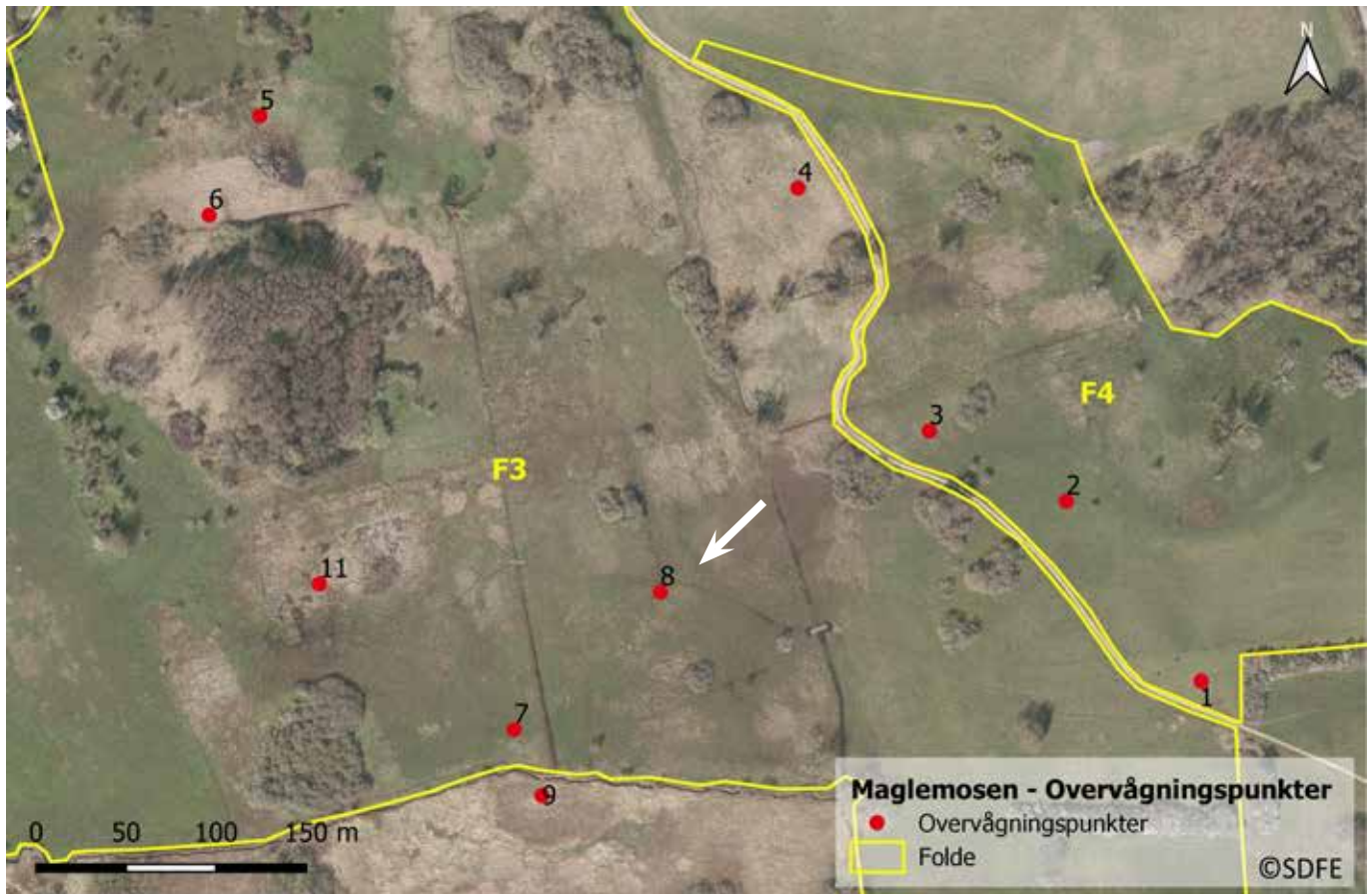
Den resterende mindre del af feltet fremstod relativt tørt, med en lavere og mere divers vegetation med indslag af urter, men dog primært græsser. Artsantallet var nu steget til 22.

Vegetationsstrukturen har forandret sig til nu primært at være domineret af højt voksende græsser, og kun med få, mindre partier med mere lavt voksende og blomstrende arter. Jordbundsstrukturen er blevet en smule mere varieret, primært forårsaget af dyrenes tramp.

Kvæget har tilsyneladende, for omtrent 3/4 af prøvefeltets vedkommende, fravalgt at røre det nævneværdigt. Det forventes fremadrettet at heste må kunne finde føde i områder som dette med store mængder groft græs, som kvæget ikke er så tilbøjelige til at spise.

Dansk navn	Videnskabeligt navn	Felt 7 - 2016	Felt 7 - 2020
Stortoppet hvene	<i>Agrostis gigantea</i>		X
Kryb-hvene	<i>Agrostis stolonifera</i>		X
Eng-rævehale	<i>Alopecurus pratensis</i>	X	X
Skov-angelik	<i>Angelica sylvestris</i>		X
Draphavre	<i>Arrhenatherum elatius</i>		X
Almindelig kortkapsel	<i>Brachythecium rutabulum</i>	X	
Ager-tidsel	<i>Cirsium arvense</i>	X	X
Kål-tidsel	<i>Cirsium oleraceum</i>	X	X
Almindelig kvik	<i>Elytrigia repens</i>		X
Lådden dueurt	<i>Epilobium hirsutum</i>	X	X
Dunet dueurt	<i>Epilobium parviflorum</i>		X
Hamp hjortetrøst	<i>Eupatorium cannabinum</i>	X	X
Rød svingel	<i>Festuca rubra</i>		X
Korsknap	<i>Glechoma hederacea</i>	X	X
Lyse-siv	<i>Juncus effusus</i>		X
Almindelig fredløs	<i>Lysimachia vulgaris</i>		X
Kattehale	<i>Lythrum salicaria</i>	X	X
Eng-forglemmigej	<i>Myosotis scorpioides</i>	X	
Rørgræs	<i>Phalaris arundinacea</i>	X	X
Tagrør	<i>Phragmites australis</i>	X	X
Glat vejbred	<i>Plantago major</i>	X	
Eng-rapgræs, kollektiv art	<i>Poa pratensis</i>	X	X
Lav ranunkel	<i>Ranunculus repens</i>	X	X
Tigger ranunkel	<i>Ranunculus sceleratus</i>	X	
Knoldet brunrod	<i>Scrophularia nodosa</i>		X
Stor nælde	<i>Urtica dioica</i>	X	X

Prøvefelt 8

Fotos: 2016 - 2m: d. 7. september. 2016 - stationsfoto: d. 2. september. 2020 - 2m & stationsfoto: d. 1. september.

Beskrivelse af udviklingen i botanik og struktur

Prøvefelt 8 ligger i naturtypen mose kær. Der blev i 2016 registreret 14 arter i prøvefeltet.

Den nordvestlige ende af prøvefelt 8 fremstod i 2016 som fugtigt og tuet/op-trampet moseareal. Den resterende del af feltet fremstod mindre tuet og med en tættere vegetation domineret af røgræs.

I 2020 var feltet fortsat domineret af røgræs og fremstod relativt tørt. Prøvefeltet fremstod nu med tæt, høj vegetation. De fleste arter blev observeret på og tæt op af dyrenes trampesti som gennemskærer prøvefeltet hvor vegetationen fremstår marginalt mere lysåben, end den resterende del af prøvefeltet.

Artsantallet var fortsat 14, men der var sket en ændring i artssammensætningen. I 2016 blev sildig gyldenris ikke fundet inde i prøvefeltet men var lige udenfor, i 2020 blev den dog registreret inde i prøvefeltet, dog med meget få individer.

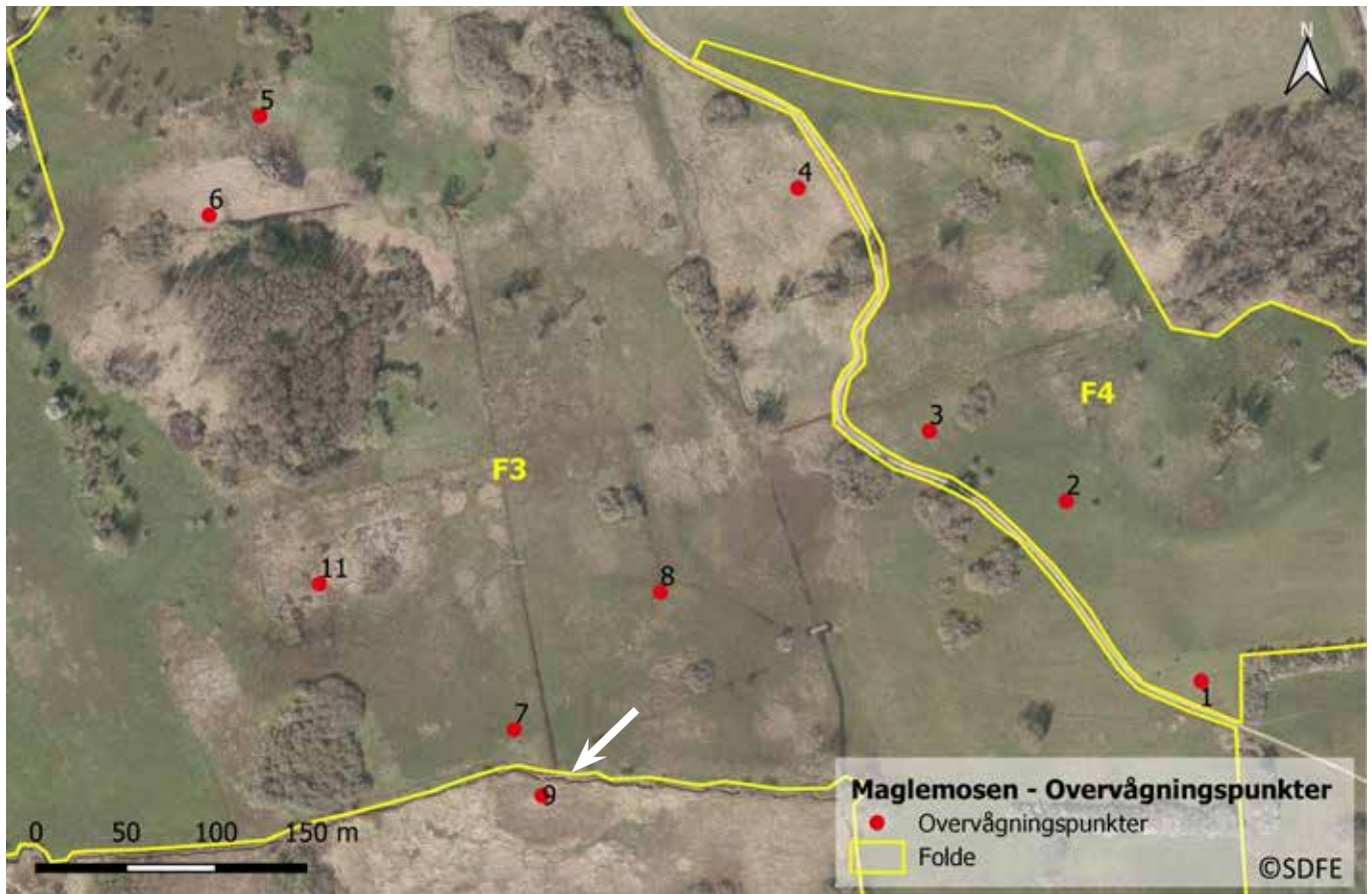
Vegetationsstrukturen har forandret sig til nu primært at være domineret af højt voksende græsser. De lavere, blomstrende urter står nu blandt de højt voksende arter. Jordbundsstrukturen er blevet en smule mere varieret, primært forårsaget af dyrenes tramp.

Det vurderes, at kvæget i stor udstrækning har fravalgt vegetationen i denne del af mosen, med undtagelse af på og tæt op af deres vandresti som gennemskærer feltet.

Græssende heste må forventes at kunne finde føde i områder som dette med store mængder groft græs, som kvæget ikke er så tilbøjelige til at spise.

Dansk navn	Videnskabeligt navn	Felt 8 - 2016	Felt 8 - 2020
Eng-rævehale	<i>Alopecurus pratensis</i>	X	
Engkarse coll.	<i>Cardamine pratensis coll</i>	X	
Knippe-star	<i>Carex pseudocyperus</i>	X	
Ager-tidsel	<i>Cirsium arvense</i>	X	X
Mose-bunke	<i>Deschampsia cespitosa</i>	X	X
Lådden dueurt	<i>Epilobium hirsutum</i>		X
Rød svingel	<i>Festuca rubra</i>		X
Lyse-siv	<i>Juncus effusus</i>	X	X
Røgræs	<i>Phalaris arundinacea</i>	X	X
Tagrør	<i>Phragmites australis</i>		X
Glat vejbred	<i>Plantago major</i>	X	
Almindelig rapgræs	<i>Poa trivialis</i>		X
Kær ranunkel	<i>Ranunculus flammula</i>		X
Lav ranunkel	<i>Ranunculus repens</i>	X	X
Tigger ranunkel	<i>Ranunculus sceleratus</i>	X	
Kruset skræppe	<i>Rumex crispus</i>	X	X
Grå-pil	<i>Salix cinerea</i>		X
Pil sp.	<i>Salix sp.</i>	X	
Sildig gyldenris	<i>Solidago gigantea</i>		X
Stor nælde	<i>Urtica dioica</i>	X	X
Tykbladet ærenpris	<i>Veronica beccabunga</i>	X	

Prøvefelt 9

Intet foto

Fotos: 2016 - stationsfoto: d. 6. september. 2020 - 2m & stationsfoto: d. 1. september.

Beskrivelse af udviklingen i botanik og struktur

I 2016 bestod prøvefelt 9 af en tæt omtrent 2,5 m høj rørskov af tagrør, hvilket kategoriserede mosen til en rørsump med en ringe naturværdi.

I 2020 steg artsantallet til to, da stor nælde havde indfundet sig, men tagrør var fortsat dominerende. Der var ingen øvrige ændringer for prøvefeltet.

Der er ikke sket nogen ændring af hverken vegetations- eller jordbundsstrukturen i løbet af projektperioden. Der er ikke foregået nogen drift der har kunnet have haft indflydelse på disse parametre.

Feltet ligger ikke inde i græsningsfolden og græsningen har derfor ikke nogen effekt på udviklingen af dette felt.

Dansk navn	Videnskabeligt navn	Felt 9 - 2016	Felt 9 - 2020
Tagrør	<i>Phragmites australis</i>	X	X
Stor nælde	<i>Urtica dioica</i>		X

Prøvefelt 10

Intet foto

Fotos: 2016 - stationsfoto d. 2. september. 2020 - 2m: d. 1. september. 2020 - stationsfoto: d. 18. august.

Beskrivelse af udviklingen i botanik og struktur

Prøvefelt 10 ligger i naturtypen overdrev. I 2016 blev der registreret 26 arter i prøvefeltet der var domineret af græsser, men med indslag af arter karakteristiske for overdrev.

Feltet var i 2016 et relativt tørt markareal uden spor af tidligere græsning trods at arealet var hegnet. Der har tidligere været foretaget kratrydning i arealet.

I 2020 var artsantallet steget til 32 arter heraf flere bredbladede urter. Prøvefeltet var fortsat græsdomineret, og flere af de tidligere ryddede vedplanter var begyndt at skyde igen.

Naturtilstanden vurderes som moderat.

Kvægets græsning vurderes at have haft en positiv effekt på mængden af arter karakteristiske for overdrev. Det skyldes formegenlig at jordoverfladen er blevet åbnet mere op på grund af dyrenes tramp og græsning.

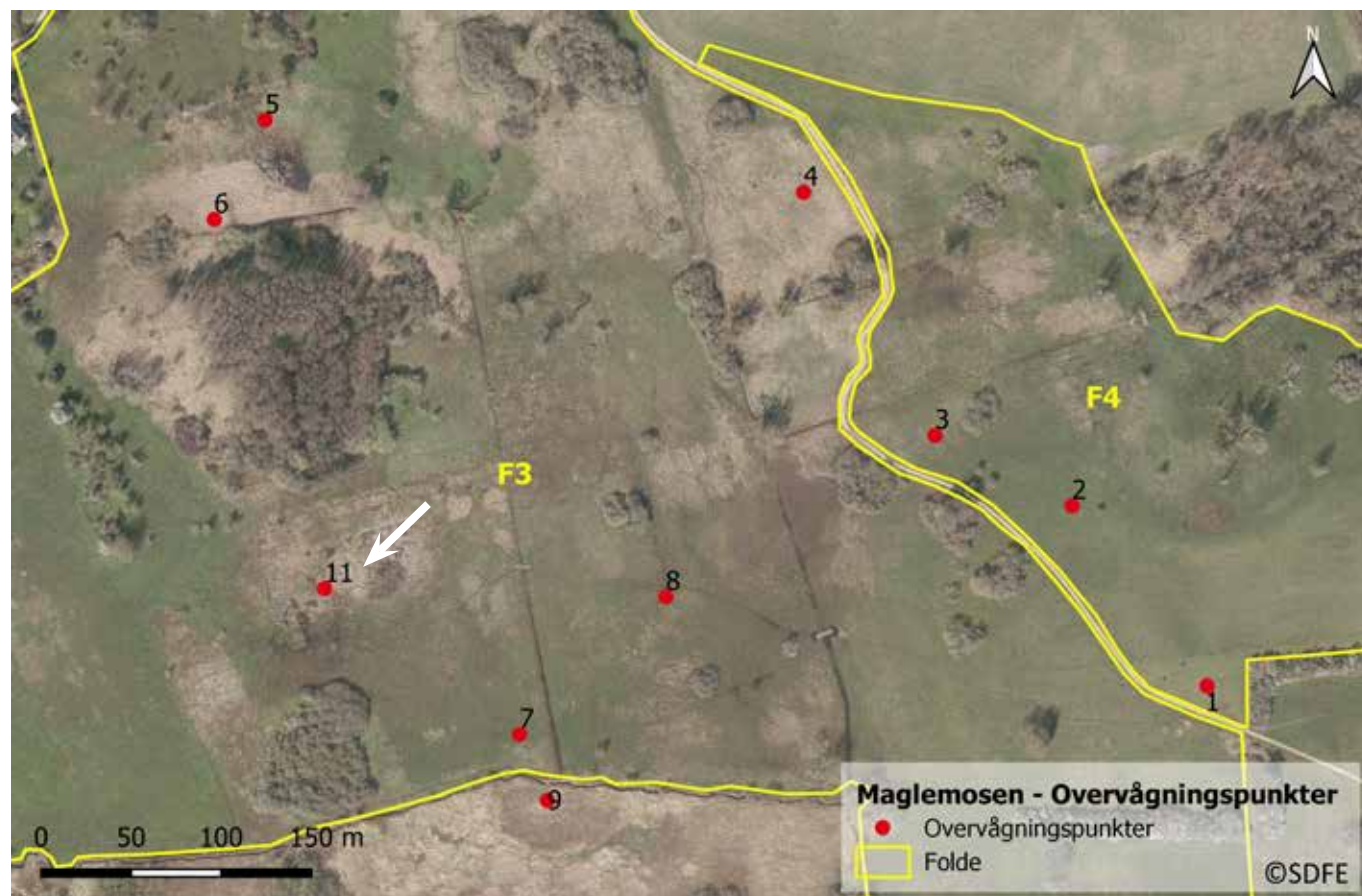
Trods græsning ses der stadig en langsom trussel mod den lysåbne naturtilstand i den tiltagende opvækst af vedplanter, som man evt. kan være nødsaget til at rydde igen.

Vegetationsstrukturen er gennem projektperioden blevet væsentligt mere varieret med partier med lavt voksende arter og partier med højt voksende arter samt lettere tilgroning med vedplanter. Jordbundsstrukturen er ikke ændret væsentligt, men er muligvis blevet en smule mere optrampet.

Græsningen i folden har kun været sommergræsning og endda med indlagte pauser på få uger til få måneder, helt uden græsning. Det vurderes at dette ikke er optimalt for den lysåbne natur

Dansk navn	Videnskabeligt navn	Felt 10 - 2016	Felt 10 - 2020
Ahorn	<i>Acer pseudoplatanus</i>		X
Almindelig røllike	<i>Achillea millefolium</i>	X	X
Almindelig hvene	<i>Agrostis capillaris</i>		X
Draphavre	<i>Arrhenatherum elatius</i>		X
Almindelig hønsetarm	<i>Cerastium fontanum var. vulgare</i>	X	X
Ager-tidsel	<i>Cirsium arvense</i>	X	
Horse-tidsel	<i>Cirsium vulgare</i>		X
Engriflet hvidtjørn	<i>Crataegus monogyna</i>	X	X
Grøn høgeskæg	<i>Crepis capillaris</i>		X
Almindelig hundegræs	<i>Dactylis glomerata</i>	X	X
Glat dueurt	<i>Epilobium montanum</i>	X	
Dueurt sp.	<i>Epilobium sp.</i>	X	
Ager-padderok	<i>Equisetum arvense</i>	X	X
Rød svingel	<i>Festuca rubra</i>	X	X
Skov-jordbær	<i>Fragaria vesca</i>	X	X
Ask	<i>Fraxinus excelsior</i>	X	X
Feber nellikerod	<i>Geum urbanum</i>		X
Rank evighedsblomst	<i>Gnaphalium sylvaticum</i>		X
Fløjlsgræs	<i>Holcus lanatus</i>	X	X
Humle	<i>Humulus lupulus</i>	X	
Prikbladet perikon	<i>Hypericum perforatum</i>	X	X
Almindelig torskemund	<i>Linaria vulgaris</i>	X	
Almindelig kællingetand	<i>Lotus corniculatus</i>		X
Lancet-vejbred	<i>Plantago lanceolata</i>	X	X
Mirabel	<i>Prunus cerasifera</i>	X	X
Almindelig syre	<i>Rumex acetosa</i>	X	
Høstborst	<i>Scorzoneroideides autumnalis</i>	X	
Sildig gyldenris	<i>Solidago gigantea</i>	X	X
Vejmælkebøtter	<i>Taraxacum sect. Taraxacum</i>		X
Hvas randfrø	<i>Torilis japonica</i>	X	X
Eng-gedeskæg	<i>Tragopogon pratensis</i>		X
Alsike kløver	<i>Trifolium hybridum</i>		X
Bugtet kløver	<i>Trifolium medium</i>	X	X
Hvid-kløver	<i>Trifolium repens</i>	X	X
Skov-elm	<i>Ulmus glabra</i>	X	X
Stor nælde	<i>Urtica dioica</i>	X	X
Tofrøet vikke	<i>Vicia hirsuta</i>	X	X
Smalbladet vikke	<i>Vicia sativa ssp. Sativa</i>		X

Prøvefelt 11

Fotos: 2016 - 2m: d. 7. september. 2016 - stationsfoto: d. 6. september. 2020 - 2m: d. 1. september. 2020 - stationsfoto: d. 18. august.

Beskrivelse af udviklingen i botanik og struktur

Prøvefelt 11 fremstod i 2016 som et forholdsvis fugtigt rigkær med en varieret flora af både græsser, halvgræsser og bredbladede urter. Der blev registreret 28 arter i prøvefeltet i 2016.

I starten af 2015 blev ryddet pilekrat på et større areal, hvor prøvefelt 11 blev lagt inden i.

I 2020 var prøvefeltet i rigkæret fortsat fugtigt, men umiddelbart mere tørt end i 2016. Generelt er vegetationen fortsat domineret af højt voksende arter, men dog stadig med en varieret flora. Der blev registreret 29 arter i 2020.

Top-star og vand-mynte synes at være blevet mere talrige og vurderes at have større udbredelse end tidligere, hvilket er positivt.

Der blev ikke observeret Sildig gyldenris i 2016, men arten stod med endda en del individer i prøvefeltet i 2020.

Dansk navn	Videnskabeligt navn	Felt 11 - 2016	Felt 11 - 2020
Kryb-hvene	<i>Agrostis stolonifera</i>	X	X
Almindelig kortkapsel	<i>Brachythecium rutabulum</i>		X
Spids spydmos	<i>Calliergonella cuspidata</i>		X
Top-star	<i>Carex paniculata</i>	X	X
Knippe-star	<i>Carex pseudocyperus</i>	X	X
Kål-tidsel	<i>Cirsium oleraceum</i>	X	X
Mose-bunke	<i>Deschampsia cespitosa</i>	X	X
Lådden dueurt	<i>Epilobium hirsutum</i>	X	X
Dunet dueurt	<i>Epilobium parviflorum</i>	X	X
Dynd-padderok	<i>Equisetum fluviatile</i>	X	X
Hamp hjortetrøst	<i>Eupatorium cannabinum</i>	X	X
Rød svingel	<i>Festuca rubra</i>	X	
Almindelig mjøddurt	<i>Filipendula ulmaria</i>	X	X
Hanekro sp.	<i>Galeopsis sp.</i>		X
Burre-snerre	<i>Galium aparine</i>		X
Kær-snerre	<i>Galium palustre</i>	X	X
Eng-nellikerod	<i>Geum rivale</i>	X	X
Korsknap	<i>Glechoma hederacea</i>	X	X
Humle	<i>Humulus lupulus</i>		X
Vinget perikon	<i>Hypericum tetrapterum</i>	X	X
Glanskapslet siv	<i>Juncus articulatus</i>	X	
Lyse-siv	<i>Juncus effusus</i>	X	X
Kattehale	<i>Lythrum salicaria</i>	X	X
Vand-mynte	<i>Mentha aquatica</i>	X	X
Eng-forglemmigej	<i>Myosotis scorpioides</i>	X	X
Tagrør	<i>Phragmites australis</i>	X	X
Raslende krybstjerne	<i>Plagiomnium elatum</i>		X
Lav ranunkel	<i>Ranunculus repens</i>	X	X
Grå-pil	<i>Salix cinerea</i>	X	X
Femhannet pil	<i>Salix pentandra</i>	X	X
Sildig gyldenris	<i>Solidago gigantea</i>		X
Kærbregne	<i>Thelypteris palustris</i>	X	
Bredbladet dunhammer	<i>Typha latifolia</i>	X	
Stor nælde	<i>Urtica dioica</i>	X	
Tykbladet ærenpris	<i>Veronica beccabunga</i>	X	

Vegetationsstrukturen har forandret sig til nu primært at være domineret af højt voksende græsser, og kun med få, mindre partier med mere lavt voksende og blomstrende arter. Jordbundsstrukturen er muligvis blevet en smule mere varieret, primært forårsaget af dyrenes tramp.

Græsningen har umiddelbart haft en positiv effekt på dette område. Det vurderes på baggrund af de løbende tilsyn, at det særligt er sket gennem de seneste sæsoner med mere udjævnet sæsongræsning og vintergræsning.

